

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра педагогіки та психології

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота
МОЖЛИВОСТІ ЩОДЕННОГО ВИКОРИСТАННЯ КАЗОК
БЕНЕДЕК ЕЛЕКА У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ДНЗ.

Бочкор Наталія Шандорівна

Студентка IV-го курсу

Освітня програма: 012 Дошкільна освіта

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена Вченою радою ЗУІ

Протокол № 7 /27 жовтня 2020 року

Науковий керівник:

Біда Олена Анатоліївна
доктор пед. наук, професор

Завідувач кафедру:

Біда Олена Анатоліївна,
доктор пед. наук, професор

Робота захищена на оцінку _____, « ___ » _____ 202_ року

Протокол № _____ / 2021

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Кафедра педагогіки та психології

Кваліфікаційна робота

**МОЖЛИВОСТІ ЩОДЕННОГО ВИКОРИСТАННЯ КАЗОК
БЕНЕДЕК ЕЛЕК У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ДНЗ.**

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Виконала: студентка IV-го курсу

Бочкор Наталія Шандорівна

Освітня програма: 012 Дошкільна освіта

Науковий керівник: **Біда Олена Анатоліївна**

доктор пед. наук, професор

Консультант: **Ешпан Маргарита Степанівна**

ст. викладач

Рецензент: **Романюк Катерина Олександрівна**

канд. пед. наук, доцент

Берегове
2021

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Pedagógia és Pszichológia Tanszék

BENEDEK ELEK NÉPMESEGYŰJTŐI MUNKÁSSÁGA. A NÉPMESÉK MINDENNAPI FELHASZNÁLÁSI LEHETŐSÉGEI AZ ÓVODAI NEVELŐ-OKTATÓ FOLYAMATBAN

Szakdolgozat

Képzési szint: alapképzés

Készítette: Bocskor Natália

IV. évfolyamos hallgató

Képzési program: 012 Óvodapedagógia

Témavezető: Bida Olena

ped. tud. doktora, professzor

Konzulens: Espán Margaréta

Adjunktus

Recenzens: Romanyuk Katalin

ped. tud. kandidátusa, docens

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
I. ІСТОРІЯ НАРОДНИХ КАЗОК.....	8
1.1 Різновидність народних казок	10
1.2 Діяльність колекціонування народних казок Елека Бенедєка	12
II. МІСЦЕ КАЗКИ У ПОВСЯКДЕННОМУ ЖИТТІ В ДИТЯЧОМУ САДКУ	17
2.1 Літературна освіта в дошкільному віці	23
2.2 Критерії вибору казки	26
III. ЗАСТОСУВАННЯ КАЗОК ЕЛЕКА БЕНЕДЕКА НА ПРАКТИЦІ	34
ВИСНОВКИ	41
РЕЗЮМЕ	43
ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА	44
ДОДАТКИ	48
СПИСОК ЗОБРАЖЕНЬ	64

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	6
I. A NÉPMESE TÖRTÉNETE	8
1.1. A népmese típusai	10
1.2. Benedek Elek élete és munkássága	12
II. A MESE HELYE AZ ÓVODAI MINDENNAPOKBAN	17
2.1. Az óvodás irodalmi nevelése.....	23
2.2. Mese anyag kiválasztása	26
III. BENEDEK ELEK MESÉINEK ALKALMAZÁSA A GYAKORLATBAN	34
ÖSSZEFOGLALÁS	41
REZÜMÉ	43
IRODALOMJEGYZÉK	44
MELLÉKLET	48
KÉPEK JEGYZÉKE.....	64

BEVEZETÉS

Az ókortól kezdve minden nemzet sajátos szokásrendszerrel rendelkezett, amely a történeti fejlődés folyamán alakult ki. Ezt a szokásrendszert, amelyet bátran nevezhetünk értéknek, kincsnek, nemzedékről nemzedékre továbbítani, ismertetni kell, és ezt a folklór segítségével lehet a legcélszerűbben megtenni, átadni.

A gyermekfolklór alkotóelemei: mesék, legendák, dalok, közmondások, mondák, mondókák és találós kérdések. Mindezek gyűjtésére szentelte Benedek Elek az életét. Benedek Elek a magyar irodalom egyik legismertebb alakja. Ma nincs olyan magyar ember, aki élete során nem találkozott volna Benedek Elek meséivel.

Mesék - az egyik legnépszerűbb és leggazdagabb műfaj a gyermekek számára. A mese kihat a gyerek elméjére, érzéseire, képzeletére, vágyaira. A mese az óvodái mindennapokban nemcsak fejlesztési- és nevelési-, hanem oktatási- feladatokat is képes ellátni.

A témaválasztás indoklása:

A témám választásakor két szempont motivált: az egyik az, hogy rendkívül fontosnak tartom a mese felhasználását az óvodában. A mese az irodalom egyik legfontosabb műfaja, amely tükrözi a gyermeki érzékenységet, táplálja a gyermek lelkét, gazdagítja képzeletét és felkészíti a felnőtté váláshoz. A szóbeli irodalom termékeként felbukkanó meséket a múltban képzési eszközként használták, és ma is ugyanazt a szerepet tölti be. Szerintem a mese azért fontos a gyermekek számára, mert elősegíti a nyelvi készségek, szellemi és lelki fejlődését. A mese olyan, mint egy „varázseszköz”, mely segítségével örömet okozunk, élményt szerzünk, fejlesztjük az értelmi, érzelmi, morális, szociális kompetenciákat a gyermekekben.

A másik szempont, ami motivált, hogy kiskorom óta ismerem és szeretem Benedek Elek meséit. Gyermekkoromban folyton az estét vártam, mert tudtam, hogy este mesét fogok hallgatni. Elmondhatatlanul élveztem ezeket a perceket. Benedek Elek meséi mély hatást gyakoroltak rám, így gyermeki tapasztalataim alapján rájöttem arra, hogy mennyire fontos a mese a gyermek életében.

Azért aktuális ez a téma, mert a gyerekek kevés élőszóban elmondott mesét hallanak otthon. A gyermek számára fontos a mese, csak nem mindegy, hogy milyen formában kapja azt meg: felolvassuk-e neki vagy inkább leültetjük a TV elé, hogy egyedül nézze a mesefilmet (ebben az esetben nincs kihez fordulnia kérdéseivel). A fejlesztő hatásokra való

tekintettel nélkülözhetetlenek tartóm azt, hogy a gyerek érintkezzen az előszóban közvetített mesevilágával.

Régen a gyermekek nevelését, a több nemzedék együttéléséből adódóan, nem csak a szülő végezte. A nagyszülők, dédnagyszülők a saját gyermekkorukban tanult játékok, énekek és mesék továbbadásával nemcsak szórakoztatták, tanították unokáikat, hanem egyben lehetővé tették a magyar folklórkincs fennmaradását, továbbélését is. Ma már több generáció együttélése már kevésbé jellemző, de az óvoda kiváló lehetőségeket biztosít a népdalok, népmesék, népi játékok továbbadására. Világunkat örök fejlődés jellemzi, állandóan változik, mégis vannak olyan ősi elemek, amelyek mindig meghatározói lesznek népünk kultúrájának, történelmének, ezért ezek megőrzése, ápolása mindannyiunk közös feladata. Hol máshol kéne ezt elkezdeni, ha nem gyermekkorunkban, az óvodában?

Hipotéziseim:

Az első feltételezésem az, hogy a mindennapok során Benedek Elek meséit fel lehet használni különböző típusú foglalkozásokhoz. Benedek Elek meséi rendkívül alkalmas eszközként szolgálnak nevelés, közösségépítés és a kulturális értékek átadása terén egyaránt, hisz a meséinek sokasága elképesztő, így általa sok téma felölelhető.

Második hipotézisem pedig az, hogy Benedek Elek meséi által növelhetem a gyerekek magyar nyelvtudását, mivel a meséket jó eszköznek tartóm a magyar nyelvtanításban.

Feltételezésem alátámasztására egy óvodában különböző típusú foglalkozásokat vezetek le Benedek Elek meséinek felhasználásával. Megfigyelem milyen hatékonyan sikerül a gyerekeknek elsajátítani a mesék segítségével közvetített témákat.

I. A NÉPMESE TÖRTÉNETE

Balassa Iván és Ortutay Gyula magyar néprajzkutatók szerint a magyar nép élete szorosan fűződik a nyelvvel, a zenével, a tánccal. A felsoroltak mindegyike a magyar nép kifejezőeszközei. Mindez magában hordozza és őrzi népük évszázadok óta gyűjtött régiségeit. Ezek a magyarság, jellegzetességeinek legszembetűnőbb vonásai közé tartoznak, amelyet folklórnak nevezünk.

A folklór szó eredetileg „népi ismeretet”, jelenteni, azt, „amit a nép tud”. A folklór később a nép szellemi életének különböző megnyilvánulásai (népköltészet, népzene, népi díszítőművészet, szokások, hiedelmek stb.) foglalkozó tudományággá alakult. (Balassa-Ortutay, 1980:440.).

A népszokás mint folklórjelenség, nemzedékről nemzedékre átadódik és követi a szokásrend törvényszerűségeit. A magyar folklór magában hordozza a kulturális hagyomány öröklődésének spontán formáját, mint például a népi ünnepeket és az ezekhez tartozó szokásokat, a nép hétköznapijának lefolyásait, magatartás módját, ami egy sajátos illetan, erkölcsi kódex vagy íratlan törvény (Dömötör, 1972:9.).

A magyar mese szó egyik alap értelmezése ősi örökség az ugor korból, a voguloknál és osztjákoknál egyik alapszava „mese, monda” jelentőséggel járt. A XV. Századtól kezdve már egyre tágabb értelmezést kap a „mese” szó (Balassy-Ortutay, 1980.).

Többek között a mese szót így definiálják :

- *„a szóbeli elbeszélő költészet legnagyobb műfajcsoportjának egyike”* (Ortutay,1980).
- *„Csodás elemeket tartalmazó, naiv hangú, költött elbeszélés”* (Eöry.2010.546.).
- *„A mese sajátos, ősi-modern epika. Egyszerre hagyomány és teremtés, őrzés és állandó megújulás”* (Tarbay, 1999:26.).
- *„A mese fantasztikus-csodás eseményekről szóló kitalált történet, amely lehet prózai vagy verses formájú.”* (Kakuszi,2019:17.).
- *A mese egyidős az emberiséggel. Az egyes történelmi korszakok, mint „geológiai rétegek őrződtek meg benne”* (Petrolay, 1990: 7.).

Meggyesné Hosszu Tímea és Máténé Homoki Tünde *A társadalmi érzékenyítés módszertana kisgyermekkorban I.* publikációjukban László Lovász híres magyar matematikus szavait említik, mely szerint a mese meghatározásakor az emberek mindig csak a szövegvilágát vizsgálva sorolják fel a mese jellemzőit, de ez nem minden részre

kiterjedő megfogalmazás. Szerinte a minden részre kiterjedő átfogó mesedefiníció a mai napig nem létezik. Javaslatára szerint a különböző szempontú (filozófiai, antropológiai, néprajzi stb.) mese fogalmak mindegyikét fogadjuk el érvényes definícióként, melyek egymásra hatóan részben fedik, részben kiegészítik egymást. (Hossz-Homoki 2013.).

1822-ben megjelenik az első magyar népmese gyűjtemény Bécsben német nyelven. A gyűjtemény Gál György könyvtáros érdeme, aki tíz éven át gyűjtötte a meséket Bécsben állomásozó huszárok között. A gyűjtemény címe *Märchen der Magyaren*. 1825-ben Majláth Jánosnak köszönhetően megszületett a magyar népköltészet második gyűjteménye is Brünnbén, német nyelven, a *Magyarische Sagen und Märchen* címmel. Később 1857-1860 körül ezeket a gyűjteményeket sikeresen lefordították magyar nyelvre és ezáltal a magyar olvasók számára is lehetőség nyílik ezek olvasására. (Bauer, 1994:40).

Tóth István *A mese sokszínű világa* című folyóiratában a mese kulcsfogalmait sorolja fel, amelyek, véleménye szerint, a következők:

1. társas mű (a nép ajkán élő);
2. szájról szájra terjed;
3. fantasztikus, csodás, irreális, elemekkel hordozó;
4. csodálatos lényeket hordozó;
5. kitalált körülmények között történő;
6. a valószínű és a valószínűtlen határait egybemosó;
7. strukturált teljes , kerek kompozíció;
8. vándormotívumokból építkező;
9. szerkezeti nagyon rugalmas, elemei változhatóak (végtelen variáció lehetséges);
10. mély jelképeket hordozó;
11. életforma-közvetítő;
12. társadalom tudat hordozója;
13. prózai, esetenként verses formájú. (Tóth, 1994:69.).

1.1 . A népmese típusai

A mesék eredetét alapul véve két csoportra oszthatóak:

1. Népmesék. Ismertető jele a szerző hiánya, szövege szabad, cserélhető (egy mese sok változatban létezhet), a népmese az általánost hangsúlyozza. A népmese alakulásának folyamat során folytonos egyszerűsítés vehető észre, ami kihatott a szerkezeti egységére és

a nyelvezetére is. A mese mondanivalója cselekvésközpontú, az események pedig az adott közösség értékrendjéhez igazodnak. A mese vége mindig pozitívan záródik.

2. Műmesék. Legfőbb jellemvonása a szerző megléte, a szöveg fixált, ezért változtathatatlan. A műmese az egyedit hangsúlyozza, nyelvezete bonyolult. A műmese mindig a szerző belső világát vetíti ki, ez nem mindig optimista jellegű, sokszor szkeptikus vagy pesszimista (Nyitrai, 2010:3.).

Balassa Iván és Ortutay Gyula a *Magyar néprajz* című könyvében a következő mesetípusokat különböztetik meg:

1. Tündérmesék. A tündérmesék olyan történetek, amelyekben csodálatos motívumok vehetők észre. A tündérmesék a magyar paraszti mesevilág legismertebb műfaja, mely a magyar kultúra mesekincstárának 50 százalékát teszi ki.

2. Tréfás mesék. A magyar kultúra másik jelentős csoportja az ún. tréfás mesék. A tréfás mesék 12 százalékot foglalnak el a magyar mesekincstárából. Ezek a mesék sokszor átszövődnek a tündérmesék csodáival. A tréfás mesék hosszabb terjedelműek és realiztikusabbak az tündérmeséknél, s néha eléggé brutális humorral mulatnak a gyöngébb botladozásain, s ha a gonosz hoppon marad, a tréfás mesében alaposan megbüntetik őt. A tréfás mesék egyik uralkodó eleme a groteszk. Sokszor a tréfás mese történeteiben minden a feje tetejére áll, de nem azért, hogy a felsőbb igazságok jelképeivel vigasztalódjon, mint a tündérmesék erkölcstana, hanem csupán az elképesztés, a megnevettetés érdekében.

3. Falucsúfoló mesék. 4,5 százalékot teszi ki a magyar népmesekincstárában. Falucsúfolók a mesék és mondák között találhatóak, sokszor előfordul bennük a természetfeletti elem. Kisebb arányban olyan esetet mondanak el, ami valós volt, a többi eset pedig csak nemzetközi vándortéma. A falucsúfoló mese sok éven át egy faluhoz, vidékhez, városhoz tapadt. A falucsúfoló mesének többnyire csak egy motívuma van, és rövid elbeszélő szerkezete. Általában a falucsúfoló meséket nem mesélik, hanem közösen végzett munka pihenőiben vagy tréfázás közben említik meg.

4. A legendamesék. Olyan meseforma, mely a mesét és a legendát fűzi össze és egy sajátos átmenetet képez belőlük. A magyar mesekincstárnak 12,5 százalékát teszi ki. Az első legendamesék, amik fennmaradtak, leginkább középkori eredetűek. A régen olcsón kapható vallásos ponyvafüzetek nem csupán a katolikus egyház hivatalos legendaanyagának terjesztését szolgálja, de sok mindent megtalálunk bennük a középkori legendák közül is. A legendák erkölcsi igazságai többnyire távol állnak a béketúréstól,

önmegtagadástól, a földi javak megvetésére buzdító krisztusi tanoktól, inkább a paraszti józan gondolkodást hirdetik.

5. Állatmesék. 3,5 százalékban fordulnak elő a magyar mesekincstárban. Az állatmesék olyan szerkezetű mesék, melyekben az állatok és az emberek egyenrangúak, ezen kívül az állatok ezekben a mesékben emberi tulajdonságokkal vannak felruházva. Az állatmeséket két csoportra osztjuk: tanító mesékre, melyeknek a gyökerei hindu eredetűek, részben a kelet-európai szájhagyomány útján terjedt, részben írásos görög-latin közvetítéssel maradtak ránk. Ez a fajta állatmese valamire tanít bennünket. Másik csoportjuk óeurópai állatmítoszokból ered. Irodalom és néphagyomány szorosan kovácsolódik össze ebben a műfajban (Balassy-Ortutay,1980.).

Jenei Teréz és Nagy Éva a *Benedek Elek öröksége* könyv írói szerint a magyar népmese 9 műfajra különíthető el:

1. Tündérmese, varázsmese
2. Novellamese
3. Állatmese
4. Legendamese
5. Ostobaördög-mese
6. Tréfás mese
7. Formulamese, láncmese
8. Csalimese
9. Hazugságmese (Jenei-Nagy,2010:45.).

1.2. Benedek Elek élete és munkássága

Benedek Elek 1859. szeptember 30-án született Székelyföldön régi székely huszárcsaládban. Apja Benedek Huszár, anyja Benedek Marcella, nagyon mély lelkű, jó emberek, ez nagy hatással van Benedek Elekére. A falusi iskola elvégzése után a székelyudvarhelyi református kollégiumban folytatja a tanulmányait. A kollégiumban zajló tanulás mellett megtanul németül, franciául, angolul és románul, majd pedig fordít is ezeken a nyelveken. Már itt, oly ifjú életkorában, kezdi el a székely népköltészeti művek gyűjtését. Református kollégiumban teszi le az érettségit 1877-ben (Vitéz, 2009: 673.).

1877-ben budapesti egyetem a bölcsészet karán, magyar-német szakon tanul. Egyetemen Benedek Elek egyéni nyomtatós, tréfás diáklapot szerkeszt és jelenít meg

Bagoly címen. Ezekben az időkben igen divatos volt az álnév viselése, ezt a divatot Benedek Elek is követi, így választja ki magának a Bagoly álnevet, ami a bölcsesség jelképe. Egyetemi éve alatt Benedek Elek és Sebesi Jób (barátja) bemutatják az együtt összegyűjtött népköltészeti alkotásokat a kor híres kritikusának, Gyulai Pálnak. Ezek után Gyulai Pál felkéri őket a *Magyar Népköltési Gyűjtemény* harmadik kötetének részben megszerkesztésére, részben kiegészítésére (Perjámosi, 2018).

Egyetemi tanulmányait nem sikerült befejeznie. Ezt követően hazautazik Kisbaconba. Ez időben Benedek Elek nehéz korszakot él át, melyben nagy elnyomást és kétségbeesést érez, ebben az állapotban eltervezi, hogy öngyilkos lesz. Szerencsére egy barátjának köszönhetően nem sikerült végrehajtania a terveit. Az égnek hála, hogy aznap jelent meg egy írása az *Ellenzék* című napilapban, amely segítségével az író kedvet és erőt kap az élethez (Perjámosi, 2018). Így Kisbaconból megint Budapestre utazik, és ezentúl elkezdődik az újságírói pályája a Budapesti Hírlapnál. Időként sok más híres újságlapoknál is publikál. Cikkei jelentek meg: *Budapesti Hírlap*, *Magyarság*, *Magyar Világ*, *Magyar Kritika*, *Nemzeti Iskola*, *Néptanítók Lapja*, *Nemzeti Iskola*, *Fővárosi Lapok* hasábjain. A fő cél az volt, hogy minél szélesebb olvasóközönségnek írjon, másrészt a gyermekirodalom ügyéért oktatáspolitikai téren is fellépjen (Béke et al. 2009:15.).

Budapesten megismerkedik Ficher Máriával, Fischer Mór és Poldesz Minna leányával. A két ifjú nagyon megszereti egymást. Eleinte sok ellentmondással találkoznak, mivel Ficsker Mária zsidó vallású, de Benedek Elek kedvéért elhagyja a hitét. 1884. július 29-én a Budapest-Kálvin téri református templomban házasságot kötnek. Nemsokára Kisbaconba költöznek Benedek Elek szülőföldjére. Ficher Mária már az első perctől mintha otthon érezné magát, Kisbacon közelebb állt a szívéhez, mint Budapest, jobban értette az itteni embereket és úgy szerette a férje szüleit, mint a sajátjait (Váradi-Lőwey, 2009:16.).

1893-ig Benedek Elek közel háromszáz írást jelenített meg különböző lapokban, emellett regényeket írt, köteteket szerkesztett és adót ki, ami elképesztő, hihetetlen nagy munkabírásról tesz bizonyosságot (Perjámosi, 2018).

A *Budapesti Hírlap* munkatársa 1881-1885 között, majd pedig az *Ország Világ* szerkesztője 1886-1893-as években, később pedig az *Ország Világ* tulajdonosa lesz. Eközben más munkát is folytatott a *Magyar Hírlapban*. Ezután több újság tulajdonosa lesz, olyanoknak, mint: *Magyar Nép*, *Az Én Újságom*, *Világ*, *Néptanítók Lapja*, *Jó Pajtás*, *Vasárnap*, *Keleti Újság*, *Cimbora*, *Brassói Lapok*. 1887-től kormánypartí képviselő, később Apponyi Albert ellenzéki Nemzeti Partjának tagja is (Péter, 1994:187.).

Első mesegyűjteményét Benedek Elek 1888-ban adta ki, *Székely mesemondó* címen. 1894-1896-ban adja ki a *Magyar mese- és mondavilág* című művét, aminek 5 kötete született meg. Ennek a könyvnek a megírásához a régebbi gyűjteményeit és egyéb népköltészeti publikációkat használt fel. Azok a mesék, amik különböző tájnyelveken voltak megírva, azokat újjá formálta annak érdekében, hogy több ember érthesse meg azokat. *Magyar mese- és mondavilág* című kötetei több mint félmillió példányban jelent meg, először olcsó, nem vastag füzetekben, mint népies kiadvány. Miután a sajtó is erről a kötetéről írt, ennek következtében hét kiadása született meg. Ez a gyűjtemény tele van tréfás és érdekes mesékkel és nagy népszerűséggel jár az olvasókörök között (Péter, 1994:187.).

A gyermekirodalmat akkoriban a művelődéspolitikai fontos részének tartotta Benedek Elek, felszólalásainak, beszédeinek leggyakoribb témái az ifjúsági irodalomelméleti és gyakorlati kérdései, a népköltészet, a közoktatás megoldandó feladatai voltak. Majd Pósa Lajossal 1889-től megindítják *Az Én Újságom*, majd Sebők Zsigmonddal a *Jó Pajtás* című gyermeklapot. Meggyőződése szerint a népmese az egész magyar nép lelkületének tükré, s arra tanítja az olvasót, hogy a jó mindig legyőzi a rosszat. *Kis Könyvtár* könyvsorozatot indított el (Béke et al. 2008:15.).

Az ifjú író volt az első, aki a gyermekirodalom ügyét a magyar művelődéspolitikai nélkülözhetetlen kérdésének tekintette. A parlamentben sok ember nem értett egyet vele, ezért kinevették, de Benedek Elek minden lehetőséget megtett annak érdekében, hogy a gyermekirodalom fejlődését támogassa. Egyik elvének számította azt, hogy a szülőházat alulról építik, így a magyar irodalom olvasóközönségének fejlesztését is a legfiatalabb korban kell kezdeni. Ezeken az elveken volt megalapozva Benedek Elek irodalmi munkássága is (Bauer, 1994: 102.).

1888-ban világot lát az *Apa meséi* című könyve, a könyv gyermekekről szóló elbeszéléseket tartalmaz. Meséiben a természetesség és gyermeki báj mindig érvényesül. A könyv első kiadásában Benedek Elek ilyen szavakat fogalmaz meg: "*Azoknak a gyermek könyvíróknak sem követtem a példáját, kik erős megfélemlítéssel vélik fölkelteni a gyermekben a jobb erkölcsöket*" (Bauer, 1994:102.).

Apa meséi című könyve nagy népszerűséggel járt, emberek kedvencévé vált, sok kiadást ért meg. Később az unokák számára írja meg a *Nagyapó mesél Évikének* és nagyon humoros *Öcsike nadselü gondolatai* című kötetét. Ezekben a művekben található történetek nagyon rövidek és csattanósak. Közvetlenség és a gyermeki szeretet jellemzi őket (Bauer, 1994: 102.).

Benedek Eleknek és Ficsher Máriának hat gyereke születik:

1. Benedek Marcell (1885-1969)
2. Benedek János (1887-1920)
3. Benedek Mária (1889-1975)
4. Benedek Flóra (1890-1975)
5. Benedek Elek (1894-1966)
6. Benedek Rozsa (1899-1936)

Benedek Eleknek később 16 unokája születik. (Kurucz,2013.).

Meseírása ilyen eszmékre, pillérekre épült: a gyermekirodalom ezen belül a mesék által az igaz és a jó embert neveli a gyerekekben. Meséi által a gyerekek a magyar történelemben is betekintést kaphatnak. Meséi ízes nyelvezete pedig az irodalmi nyelv kialakításában vállalt fontos szerepet (Béke et al., 2009:15.).

A *Magyar mese- és mondavilág* könyve rettentő nagy hatású: visszahat a népköltészetre – refolklorizáció megy végbe. Azonban a kritika ellentmondásokkal, negatívvá fogadja Benedek művét. Különösen sértő volt Tóth Béla (meseíró) véleménye Benedek Elekről, aki „tudományos veszedelemnek” „modorosságba burkolt csira átabota munkának” említette *Magyar mese- és mondavilág* könyvét és egyben a meséit is. Benedek válasza a *Még egyszer az irodalmi tisztességről*, ill. *Nyílttér* címet kapta. De a néhány kritikai vélemény figyelembevételével a *Magyar mese- és mondavilág* igazi siker volt (Galuska, 2009.).

1877-től 1929-ig Benedek Elek több, mint 200 kötetnyi könyvet írt és számos lapot szerkesztett. Észreveszi, hogy a társadalmi haladás fontos képviselője az iskola és a nevelés. Így azt is észleli, hogy hiányzik a pedagógusoknak szánt publikáció, ezért 1893-ban független tanügyi folyóiratot indított *Nemzeti iskola* címmel. A lap programjában leginkább a tanügyi közvélemény kialakításáról ír. Bebizonyította azt, hogy a tanároknak és tanulóknak a közös feladatokban egyesülniük kell. Ez azért volt fontos, mert a pedagógusoknak még nem volt érdekvédelmi szervezetük. Az egyik elvárása az volt, hogy a nevelőmunkát kellő képpen megbecsüljék mint szellemi téren, úgy anyagi téren egyaránt. A folyóirat nagy mértékben különbözött a korabeli pedagógiai folyóirattoktól. Ezekben a folyóiratokban több szépirodalmi alkotásokat is közölt (Bauer, 1994:105.).

Az első szépirodalmi műve a Jókai szerkesztette Üstökösben jelent meg, ami népköltészeti gyűjtéssel kezdődött, amely 1882-ben *Székelyföldi gyűjtés* címmel látott napvilágot. Első nagy könyve a *Székely Tündérország* nevet viseli és 1885-ben került kiadásra. A *Székely Tündérország* könyv saját népmesefeldolgozások gyűjteménye volt. 1894-ben került kiadásra a *Testamentum és hat levél* című műve, ami nagy sikert aratott. A

Testamentum és hat levél című munkája három fontos alapelve épült: szeretet, becsület, hazafiasság (Péter, 1994:187.).

Szépírói alkotásai: *Katalin, Uzoni Margit, Mária, Huszár Anna*. A magyar nemzeti múltját ábrázoló, szinte néprajzi leírásai a következők: *A magyar nép múltja és jelene, Hazánk története, Nagy magyarok élete* (Béke et al, 2009:15.).

Benedek Elek már a kezdetektől a gyerekeknek alkotott. Tudta, hogy a gyerekek jelentik a jövőt ezért ennek a nemzedéknek a nevelését jól kell megalapozni. A példamutatás, a „lelkésítés” pedig nagyrészt a felnőttek (a szülők, a pedagógusok, az írók, a könyvpiac szereplői, stb) szűrésén és viselkedésén fekszik ez az alap. Benedek Elek törekedett a magyar gyermekirodalmi műveltséget korszerűen megteremteni, az ízlés- és az irodalmi tudaton munkálkodott. Mintegy jó földművesként elszórta a „magokat” (Tancz, 2009.).

Benedek Elek igyekezett korszerűen megteremteni a magyar gyermekirodalmi műveltséget. Művelte, gondozta és ápolta a fiatalság irodalmát, mert ismerte az irodalmi ízlést és tudta, hogy az olvasáshoz való kedvet már a kiskorban meg kell alapozni, és ebben a korban a legkönnyebb és leghatékonyabb. Benedek Elek műveiben a régi és a korszerű magyar szemlélet összefonódott. Fontos szempontot jelentett a felnövekvő nemzedék identitása és annak erkölcsi alakítása. Legfőbb feladata, hogy keménykezű beavatkozás nélkül a gyermek egyéniségének és tehetségének szabad kibontakoztatásához feltételeket teremtsen (Tancz, 2009.).

Benedek Elek élete során sok mesefordítással is foglalkozott. A *Csodalámpa* című külföldi népmesesorozatok darabjait angol és német gyűjteményekből vette ki. Néhány kötete arab, latin, török, kirgiz, japán, zsidó, izlandi, újjörög meséket is tartalmaz, a kötetek címe *Arany, ezüst, piros, kék mesekönyv*. Lefordította a *Pancsatantra*, az *Ezeregyéjszaka meséit* és a Grimm-meséket két változatban, később ki is adja. A más nemzedékek népmeséi közül azokat választotta leginkább, amelyek humor és nevelő hatással bírnak. Ezeket a külföldi meséket átdolgozta és ez által közelebb hozta a magyar gyermekek képzeletvilágához, de megőrizte bennük az eredeti nemzeti sajátosságokat (Bauer,1994:103.).

1921-től Kisbaconba költözik, a szülővárosába. Otthon az erdélyi magyar irodalomban és közéletben fontos szerepet töltött be. 1900-tól a Kisfaludy Társaság tagja, 1923-tól a Petőfi Társaságé. 1926-ban megkapja a Jókai-nagydíjat (Péter,1994:187.).

1922-től a *Cimbora* című gyereklapot szerkesztette Kisbaconban. A *Cimbora* gyermeklapban az erdélyi irodalom legjobbait és az ellenforradalmi Magyarországon

üldözött írókat szólaltja meg. A *Cimbora* nemcsak mesét, veret és képet közölt, hanem nagyobbak számára ismeretterjesztő írásokat is (Bauer, 1994:105.).

Utolsó levelét 1929. augusztus 17-én „*Édes Jenő*” címmel írja, ebben a levélben épp a *Cimbora* hírlap cikkeinek megjelenését panaszolja, amelyek ebben az időben nagy nehézségekkel küzdenek. Ezt a levelet Szentimrei Jenő magyar írónak és publicistának szánta. Annál a mondatnál „...*fő, hogy dolgozzanak*” kicsúszik a toll a kezéből és végigsuhan a lap aljáig. Agyvérzés következett be, melyből már nem volt visszaút, így nagy gyorsasággal halt meg a kor legnagyobb meseírója - Benedek Elek (Váradi-Lőwey, 2009:16.).

Benedek Elek halálát élete szerelme, Ficher Mária sem tudta túlélni, öngyilkosságot követet el. Így Kisbaconban a férjével együtt temetik el.

Benedek Elek sírtábláján saját magának megfogalmazott mondatok találhatóak:

*„Jézus tanítványa voltam
Gyermekekhez lehajoltam
A szívemhez felemeltem
Szeretetre így neveltem.”*

Ficher Mária sírfalán az Ószövetségből, Ruth könyvéből való idézet található, mely így szól:

*„Ahova te mégy, oda megyek
és valahol lakol, ott lakom:
a te néped az én népem
és a te Istened én Istenem.
Ahol meghalsz, ott halok meg
és ott temettetem el.”*

(Váradi-Lőwey. 2009:20.).

Benedek Elek írásainak, történetének, meséinek sokasága elképesztő. Mindezek által Benedek Elek nagy népszerűséget nyert el a magyar olvasókörök között. Mai napig Benedek Elekre mint idők egyik legnagyobb meseírójára tekintik, népszerűsége a könyvpiacra és az olvasók körében mindmáig változatlan. 2005 óta a Magyar Olvasószeretők kezdeményezésének eredménye képen Benedek Elek születésnapján (szeptember 30-án) ünneplik Magyarországon a Magyar Népmese Napját (Gulyás. 2011:26).

II. A MESE HELYE AZ ÓVODAI MINDENNAPOKBAN

A valóság és a világ megismerése leghatékonyabban a gyerek számára a mesék segítségével történik. A meséi motívumok, fordulatok összhangban vannak a gyermek pszichés fejlődésének jellegzetes gondolati, indulati, szemléleti vonásaival.

Ezek a vonások a következők:

- „Minden minden lehet” – a gyermeki fantáziától függ, hogy mivé változzon, ez által kiszolgáltatottságát, feszültségét dolgozza fel.
- „ellentétek preferenciája” – kétoldalú mérce a gyerek számára, ami szerint tudja a különbségeket megragadni. A gyerek számára nincsenek fokozatosságok.
- „ismétlés folyamatossága és biztonsága” – az ismétlés kulcs fontosságú minden mese szerkezeti felépítésébe. Ezek által megkönnyebbül a gyermek számára a cselekmény követése és az átélés folyamatossága. Ez agya meg a gyerekeknek azt az érzetűt, hogy a mese az egy biztonságos közeg.
- „veszély – megmenekülés” – a gyerek tudattalanul a tehetetlenséget próbálja kompenzálni a „veszélybe kerülés – megmenekülés” elképzelésével, melyben a mesék főhősei mindig megmenekülnek, még akkor is, ha nagy veszély fenyegeti őket.
- „kompenzálás” – ahogyan a mesében mindig elégtételt nyer a kiszorított helyzetből induló főhős, úgy a gyermek képzelet kompenzálja az életkorból, helyzetből adódó hátrányokat. Például a legkisebb, a legszerencsétlenebb fiú, leggyengébb fiú, akiben senki sem hisz legyőzi a legrettentőbbnek tűnő akadályokat, és megnyeri a királyságot a szépséges királylánnyal együtt.
- „a vágyteljesítés lelki dinamikája” – a gyerek vágyak és a mese pozitív világképe egy párhuzamba állíthatók, egyik sem korlátozott az idő, a tér, a természeti törvények által, minden vágyak beteljesülhetnek (Zóka, 2007.).

Örömforrást jelent a gyerekeknek a meseolvasás, amit a szüleiktől vagy a pedagógustól hal. Sok családban a meseolvasás megszokót mindennapi cselekvés. Általában az alvás előtt pár perccel jön el az idő, amikor a szülők, mesét olvasnak a gyerekeiknek. A mese olvasása párbeszédese formában megy végbe, ahol a beszélgetés irányulhat a könyv képeire, és azok megbeszélése, természetesen sok kérdéssel. Ez segíti a gyermeknek elsajátítani a szót és a szó általa jelölt dolog között a kapcsolatot, valamint társalgási eljárásokat

gyakorol be. A gyermeket körülvevő környezet ezen elemei beépülnek a mindennapi beszédébe (Szinger, 2008:65.).

A belső képalkotás alapfeltétele és folyamatos eszköze a szövegértő olvasás kialakulásának, az élmények megszületésének eszköze a megélés. Az igény az a hajtóerő, ami segítségével olvasni és ez által élményhez jutni akarjunk, a történetéhség, a belső képalkotás képességén, az önállóság vágyán alapulhat. Nagy szerepet játszanak a legkorábbi tapasztalataink, történetekhez fűződnek, és életünk folyamán ismételtén visszatérnek a legváltozatosabb alakjukban. A képzeletbeli világot a történetek és a belső képalkotás erősíti (Gombos, 2014:40.).

A szövegértés a szavak/mondatok dekódolása és belső rögzítése az elmébe. Az értelmezés rész feldolgozása és alkalmazása a személyiségben történik, valamint a személyiségbe épül be. A népmesék tartalmi és társadalmi tulajdonságából fakadóan nagyon nagy szerepet játszik a nevelési-oktatási tevékenységekben (Gombos, 2014:40.).

Minden népnek megvannak a saját módszerei annak a kulcs fontosságú tudás és tapasztalók átadásban az egymást követő nemzedékek számára. A nagycsaládokban, akik régi hagyományok szerint élnek, hol több generáció élt egy tető alatt, természetes módon átadták a közösségi értékrendet, szokásokat a gyermekeknek, azok, akik a paraszt életmódba belenőleek, játékok során megtanulták játékos formában a majd felnőttkorban rájuk váró munkára. A mai társadalom már nem így működik. Napjainkban a közösségi értékek, szokások átadása óvodák, iskolák kezében vannak. Különben feledésbe marad. A néphagyományok beépítése az óvodai és az iskolai programba hatékonyan segíti a gyermekek harmonikus fejlődését. A sok különböző műfajok közül az óvodások találkoznak a népköltéssel is. A gyerekek számára a népmese életre ható történet mély élményeket nyújt. A következő tíz lépés megmutatja a szöveg megismerésétől a történet megjelenítéséig tartó folyamatot. A mesefeldolgozás menete:

1. A mesével való megismerkedés.
2. A történet felelevenítése képek használatával.
3. A mesében található vázlat rögzülése.
4. Állóképek.
5. Interjúk a mese szereplőivel.
6. A mesében hallót helyszínek kialakítása.
7. Párbeszéd felelevenítése.
8. Játsszóház kialakítása az adott mesével kapcsolatosan.
9. Bábjáték

10. Dramatizálás (Fehér et al. 2018).

Tárgatlanul elmondható az is, hogy a mesék sok kompetenciákat fejlesztenek, pozitív hatást gyakorolnak rájuk. A szociális kompetenciát tekinthetően a mesék azért fontosak, hisz a nép régiségét, szokásait, értékrendszerét hordozza magában, a gyerek mesehallgatás közben észrevétlenül megtanulja ezeket. Ezen kívül a mesékben a nép napjainak a lefolyásai vannak leírva, az élet utánozza a történeteket, a történetek utánozzák az életet. Ennek érdeme az, hogy a mese a különböző helyzetmegoldási mintákat is kínál, melyet a gyerekek szívesen tudnak használni élete során, hisz az tény, hogy minden embernél nem csak olyan élettapasztalatai vannak amit személyese átélt, hanem vannak olyanok is amit az ember történetek által sajátított el. A mesében szereplő hősök nagyon különbözőek, más-más típusokat képviselnek, ezekre a hősökre eltérő sors vár (például mindegyik király királynő, szegény ember vagy legény sorsa más és más). A sorsuk egyénien alakul, nem nézve arra hogy a közöttük lévő hasonlatok, azonosságok tagadhatatlanak. A mesék cselekménysorozata, láncolata lehetőséget adnak a hallgató számára egyes események vagy azok előzményeivel való megismerkedésre. A mindennapi helyzetek nem mindig adnak lehetőséget az ilyen fajta tapasztalatok megismerésére. A mesékben sok illemszabály van burkolva, a szociális kommunikáció terén, például fontos, hogy az elvárt módon szólítsák meg a mesehőst („Szerencséd, hogy öreganyádnak szólítottál” formula jól illusztrálja ezt.) Ezáltal a gyerek is elsajátítja és megtanulja a helyesen szólítani az embereket (Nyitrai, 2016.).

A mesékben elvárásnak számít az önérvényesítés, de csak meghatározó keretek között. Ezek a keretek általában egybevágóan az adott kultúránál működő önérvényesítésének a kereteivel. A mesék jó példákat tartalmaznak az emberek együttélése kapcsán. Ezek lehetnek jók vagy kevésbé jók, konfliktusokkal teleik, a jóból a rosszra fordulókat vagy a rosszból a jóra egyaránt. Így ez a gyerek számára egy jó szemlélet az ember közti kapcsolatok sokféleségére, bonyolultságára és azok változékonyságára egyaránt. (Nyitrai, 2016.).

A szociális kompetenciára nagymértékben hat a mesében szereplő morálja és erkölcsi üzenete is. A mesét mesélő személyek azt gondolják, hogy a pozitívan végződő mese erkölce szinte automatikusan beépül a mesét hallgató gyerek elméjében, ezért a gyerek a mindennapjai során követi a jót, a helyest, hisz megvan erről győződve. Bettelheim és Tarbay pszichológusok szerint, ez egy nagy tévedés, mivel a gyerekek az a hős szimpatizál és annak a hősnek a viselkedés mintáját fogja követni, akinek a helyzetét vonatkozóan találja, és az a hős fontos amelynek a sikereket aratott a gyermek által érzett

helyzetekben. Ezért mesében található agresszív viselkedés, amely néha oly humoros, sikert arat, veszélyes lehet a gyermek személyiségére. Bruno Bettelheim pszichológus szerint a mesékben jelen lévő rosszaság, gonoszság nem mindig taszító a gyerekek számára, hanem fordítva, sokszor vonzó is lehet (Nyitrai,2016.).

Nagy hatással bír a gyerekek szociális kompetencia terén a mesékben található élményforrás is, az általuk bemutatott optimista életmód, a nagy kitartás a veszélyek előtt, a nagy nehézségű akadályok leküzdése az életben felbukkanó problémák megoldására ösztönözzé a hallgatott. A mesék nem egy sajátos készen kapott boldogságot ígérnek, hanem a különböző helyzetekben belül a boldogulást. Mondanivalója, hogy az embernek kell és érdemes magáért tenni, küzdeni. A gyerek mesehallgatás idején eleitől végéig kíséri a hős útját, először a önvédelemtől és önellátástól kezdődően az önismeret és az önfejlesztésével végződően. A mesék gyakori kezdő mintája, amikor egy hőst a saját nyugalmi állapotából kizökkentik, mely külső körülmények változásakor jön végbe. Ez a feltétel lehetőséget nyújt a hősünk számára az önellátással való próbálkozással és annak a megtanulásával. Ez nem csak az önellátást segíti hanem az önismerésben is nagy szerepet játszó folyamat, hiszen ezen múlik a próbálkozások sikeressége, melyek által a hős betudja mérni a saját kompetenciáit (Nyitrai,2016.).

Az olvasóvá nevelésben nagy szerep játszik a történetek megismerésére való igény. A történet iránti igény a saját élményekből kiindul. Saját történetnek számít az, amikor események után azokat felidézzük, ismételjük, hogy jobban megértsük és rögzítsük. A történetben rejlik az élmény lehetősége is. Ha a történet a hallgató tudása és munkája által belső képekben megformálódik élményé alakul. Ezek az élmények személyre szabottak és maradandóak lehetnek, ha erre a hallgató belső munkára hagyott időt, és adott lehetőséget a szabad értelmezésre. Ez nem csak a szöveg feldolgozási folyamat, amelynek a célja az ismeret megszerzése. A történet több síkon, egy időben spontánul hat. A visszatérő elemek hosszútávon érvényesülő élményanyag (Gombos, 2014:41.).

Egy pedagógus feladata az, hogy a gyermek nem csak jelenlévő, hanem aktív résztvevő legyen. Először is a gyerek hallja a történetet, majd ha a történet felkelti a figyelmét, akkor hallgatja. A hallgatás eredménye az, hogy érzelmileg beleéli magát a mesébe. Ezután a történet célzottabb és mélyebb odafigyelése következik, amikor már vizsgálja, kutatja a történet részleteiben a gondolatainak és érzéseinek lenyomatát. Ez eredményezi azt, hogy felismerje magát a történetben, megéli a mesét (Gombos, 2014:42.).

Egy pedagógusnak fel kell készülni a mesemondásra, ismerni a mese több változatát, mese történetét úgy tudni mintha ezek az események vele történtek volna. A mesélés nem

követeli a színjátészó magatartást, a beszéd hanglejtéssel is nagyon óvatosan kel bánni, különlegesen a párbeszéd esetén. Ha a mesében nyelvjárási elemek találhatóak a pedagógus feladata azokat megmagyarázni, körbeírni vagy rokon értelmű szavakhoz társítani, ezzel bővíti a kisgyermek szókincsét. A mesemondás fő eleme a mesei nyelv tudása és használata. A mesékben szövegformulák találhatók, olyanok, mint mesebevezető és záró formula, ezek különbözőek lehetnek. Ki kell választani a sokból egyet, ami leginkább megfelel, vagy ha állandósult hallgatóság estében a közönségnek legjobban tetszőt. A kiválasztott mintát állandósultnak megtartani (Gombos, 2014:48.).

A meseformulák érvényessége csak a mese mondás során történhet. Minden mese kezdetén található egy sajátos mesekezdő formula, mely célja a mese műfaj megjelölése valamint a gyerekek figyelmének a felkeltése. (Tölgyessy, 2019).

Ortutay Gyula a *Magyar néprajzi lexikon 4.* kötetében a következő népmesekezdő formulákat említi meg:

- „*Hol volt, hol nem volt, volt a világon egy király...*”;
- „*Mikor volt, mikor nem, elég az, hogy régen volt...*”;
- „*Hetedhétországon is túl, az Óperenciás tengeren is túl, az üveghegyeken is túl, élt egyszer egy szegény ember...*”;
- „*Hun vót, hun nem vót, Dormádon innen vót, Tepelyenn tunnat vót, a fene tuggya, hun vót, kidőt-bedőt kemencének ecs csepp ódala se vót, mégis messüt benne olyan kenyér, mint széles e világ...*”;
- „*Hol volt, hol nem volt, hetedhétország ellen volt, elmentem Peregre a mesék elejbe, ott voltak a mesék jászolhoz kötözve. Eloldtam egy cifrát, elmondok egy kurtát*” (Ortutay, 1980).

Tölgyessy Zsuzsanna a *Az éloszavas mesemondásra épülő interaktív népmese-feldolgozás* folyóiratban a mesezáró formulákról így vélekedik, szerinte a mesezáró formuláknak álműfaj-kijelölő szerepük is van:

Láncmese szokásos mesezáró formula: „*Ha a/az nem lett volna, az én mesém is tovább tartott volna*” ;

Állatmese szokásos mesezáró formula: „*Még talán most is szalad*”;

Tündérmeséknek szokásos mesezáró formula: „*Ásó, kapa, nagyharang válasszon el minket!*”;

Novellameséknek szokásos mesezáró formula: „*Még máig is élnek, ha meg nem haltak.*” (Tölgyessy Z. (2019). *Az éloszavas mesemondásra épülő interaktív népmese-feldolgozás.*

<http://www.iskolakultura.hu/index.php/iskolakultura/article/view/31909> letöltés dátuma: 2021. 04.05.).

Fontos a mesében szóló helyszínek tájékozódása. Ezeket belső képek segítségével meg kell jeleníteni, és megélni az ottani jelenlétet, így ezeken a mesélés is közös kincssé válhat. Fontos a mese párbeszédek, a szereplők nevei ismerete ez egy kapaszkodó pont, ami által a mesélő könnyebben „mozog” a mesében. (Gombos, 2014:49.).

Ha a pedagógus jól váltogatja meg a meséket, akkor ezzel segíti az irodalom eredeti szerepét betölteni. A mese úgy működik a gyerekek számára, mint egy „csodaeszköz”, mely működése alatt örömet okoz, élményt szerez, észrevétlenül fejleszti az értelmi, érzelmi, morális, szociális kompetenciákat. A mese és maga a mesehallgatás nem csak az anyanyelvi nevelésfejlesztésnek lehetséges módja, hanem a személyiség különböző szféráit mozgósító tevékenység (Zóka, 2007).

A mesében hallót metaforák, hasonlóságok, a személyes szimbólumok használata ösztönössé válik, spontánul is működésbe léphet. Ezért nagy jelentőséggel bírnak azok a korai élmények, amelyek a történetek hallgatásához, megéléséhez kapcsolódnak. Családi környezetből indul ki az olvasóvá nevelés. Az újszülött gyermek számára boldogságot jelent az a család ahol mindennapokban jelen van a beszéd, mondóka, ének, mese, ez a napi cselekmények természetessé válik számára. Az ismert hang, a gesztusok, melyek hozzá kapcsolódnak, leköti a nyelv zeneisége, ritmusa, és az ismételt nyelvi elemek örömet jelentenek számára Ezért fontos az, hogy otthon milyen beszélgetéseket hall a gyerek, hogyan beszélnek, egymással a szülők, mert ez az a családi élmény, ami a gyerek számára a történetek a világ megismerésének segítőként a valóság szerves részei lesznek. Ennek nagy jelentősége van az első lépésekben, amit a gyerek tesz a beszélgetésekben, a beszélgetések és mesélések külső tükröi annak a belső munkának, amely a gyerekben történik azért, hogy a világot és önmagát megismerhesse (Gombos, 2014:41.).

A képzeletbeli eseményét megértése és feldolgozása a belső képalkotás, a lelki munka egy további lépése. A mindennap hallót mesék és beszámolók után jelentős szerepet kap a könyv. Könyv által a beszélni tanuló gyerekek spontánul, játékos módon is fejlődik. De elsősorban a gyerek számára a beszélő, mesélő, cselekvő ember érdekes, aki az anyanyelv szavaival, dallamával, észjárással közvetíti valami elképzelhetően igazat a világról, az ember helyéről, indulatairól, erkölcsi viszonyairól. A mese tartalma, a vers dallamossága, üteme, a könyv tartalma és látványa adja az irodalmi és esztétikai élményt egy gyerek számára (Gombos, 2014:42.).

Dmitrij Szakirlóv a *Mese és meseterápia* könyvnek írója szerint a mese egy olyan eszköz mely segítséget ad a gyerekeknek:

1. A különböző problémák megoldásaira
2. A mese kiváló közös nyelvet biztosít a gyermekkel dolgozó felnőtt számára. Általában különböző „nyelveket” beszélnek. Ugyanakkor a gyermek nagyobb valószínűséggel kétnyelvű és befogadó, A mese nyelve közelebb hozza őket egymáshoz és lehetőséget ad a „közös nyelv” megtalálására.
3. A mese informatívabb, mint a szokásos tömörített beszéd. Sok benne a szimbólum, metafora és analógia. Ebben a tekintetben a mesék, amelyeket maguk a gyerekek állítanak össze, a már ismert mesék alapján, segíti az elemzést, mind pedig az különböző fogalmak megnevezésének és azoknak a megszilárdításának jó eszközként szolgál.
4. A mese elősegíti a kreativitás felébredését a gyerekekben. Aktiválja a megértést és az intuíciót.
5. A mese szabadságot hordoz magában. (Szakirlóv, 2001:2)

2.1. Az óvodás irodalmi nevelése

Fontos egy ember élete során minél hamarább megismerni az írott világot. Ezért az irodalmi nevelést legcélszerűbb otthon elkezdeni, hisz a korai olvasmányélmények mély nyomott hagynak a felnövekvő gyermekben. Így azok a gyerekek, akiknek olvastak kiskorúkban nagyobb érdekességgel nyúlnak az irtót szöveghez, élénkebb a fantáziájuk rajzkészségük fejlettebb, majd tóbábiakban pedig könnyebben tanulnak meg olvasni (Szilágyi, 2007.).

A mesehallgatás során a gyerekeket nagyon sok fejlesztő hatás éri. Azok a gyerekek, akik életük során rendszeresen, gyakran mesét hallgattak kb. másfél évvel megelőzik azokat a gyerekeket, akiket a mese csak ritka esetekben érintett (Nyitrai, 2016).

A mese egy irodalmi alkotás, ha stilisztikai oldalát vesszük értelemben észrevehető, hogy a mese komplex, bonyolult felépítésű értékelemző értékközvetítő jelegyüttes. Amelyben a valóságot tükröző elemek másodlagosak (pl.: mosolygó alma) (Tóth, 1994).

Az óvodában zajló irodalmi foglalkozás a játéktevékenységhez van átfűzve leginkább: a külsődleges játékok áthelyezése egy verbálisan létrehozott képzeleti világba. Ez által erre a tevékenységi formára az jellemző, ami a játékra is: nélkülözhetetlen, hogy a gyerekek

önkéntesen, belsőleg motiváltan vegyenek a foglalkozásban részt, és a tevékenységet belefeledkezés, oldottság, alkotásvágy, örömrészlet kísérje. Az irodalom foglalkozásoknak fő célja megteremteni az irodalomhoz való szeretetet már kiskorban is: az óvodások mozgás-, kép- és történetéhségének kielégítése, a hallás utáni belső képalkotás és a személyes, közvetlen kommunikáció iránti igény kialakítása a vizuálisan túlingerelt gyerekekben. Ez által az irodalmi foglalkozások nagy kihatással vannak a gyermek személyiségfejlődésére (Kis, 2013).

A gyerekek fejlődés hatása kiemelhető a mesékben rejlő potenciális lehetőségekkel és a gyereki személyiség fő alkotóelemei közötti kapcsolatokon keresztül. A mesélés egyik fontos feladatai között az található, hogy a mese élményaktiválással kell, hogy járuljon a spontán szocializációhoz, ez által a hallgató és a mesélő fő feladata a kölcsönös élményjutás, illetve az élményhez jutás. Élmény nélküli mesélés esetén a szocializációs hatás nem teljesül, nem jön létre az önkéntelen, spontán tanulás, mivel minden olyan befolyás ami az élményt csökkenti a spontán fejlesztő hatást is gyengíti (Nyitrai, 2010:8)

Érzelmi és szociális intelligencia fejlődése

Az irodalmi tevékenység által a gyerekek képzeletben feldolgozzák az agresszív késztetéseiket. *„Belső impulzusaikhoz adekvát nyelvi formát rendel, így indulataikat önmaguk számára kezelhetővé, környezetük felé kommunikálhatóvá teszi.”* Az irodalmi művek: mesék, versek, mondókák, fejlesztik a gyerekekben a tágabb környezet iránti bizalmat, a „természetotthonosság” érzését. A történetekben eljátszó jelenetek viselkedési mintát vagy bizonyos viselkedésformákra magyarázatot nyújt a gyerekeknek: fejlesztik a gyerekek empátiáját (együttérzés, beleélés), erkölcsi tudatosságát, szociális érzékenységét. Ezen kívül, az irodalmi tevékenység fejleszti a csoporttudatot is, a saját külsőségeivel, rituáléival. A gyermekirodalomnak nagy ereje van, közel hozza egymáshoz a nemzedékeket, alkalmas a család és az óvoda kapcsolatának erősítésére, ugyanakkor megszilárdítja a magyar nyelvhez, és a hazához való kötődést is (Kis, 2013).

Értelmi képességek fejlődése

Az irodalmi foglalkozások fejlesztik a gyerekek koncentrációs és az odafigyelési képességüket. A mese vagy vershallgatás során megtanulják hosszabb ideig egy dologra figyelni. Mindez segíti a realitásérzéküket, az objektivitás készségének kialakulását. A szöveghallgatás, illetve a történetek ismétlése, segíti a gyerekek emlékezetük fejlődését. A gyerekek megtanulnak belső képeket alkotni, elsajátítják azt, hogy, hogyan tudják a fantáziájukat teremtő módon használni. Megtanulnak ismert elemekből új képi világot hozni létre. A mesében hallott cselekménysorozatok segítik az idő és térérzékelés

kialakulását. Az összefüggésekre ráébredő logikus gondolkodás fejlődését. A mesék melyekben jelen vannak az ellentétek olyanok, mint: a szép és a rút, a nagy és a kicsi, a jó és a rossz, egy viszonyrendszer alapjait rakják le a gyermekben, segítik az ellentétek felismerését, miközben tekintettel vannak arányérzékük fejletlenségére (Kis, 2013).

Anyanyelvi képességek fejlődése

Az irodalmi foglalkozásokon hangzott mese, vers, mondóka segítik a gyermek beszédészlelés kialakításában, a beszédértés finomításában, szókincsbővítésben. Fejleszti a kommunikációs készségeket és a mondatfonetikai eszközöket, valamint a gesztusnyelv megfelelő alkalmazásában, helyes nyelvi mintákat ad. A nyelv logikai sorozat szerint van felépítve, amelyben viszonylag szigorú nyelvi normák érvényesülnek (pl. szórendi, grammatikai szabályok, egyeztetések). A sok mesehallgatás révén a gyerek megtanulja az irodalmi szöveget, megjegyzi a mesékben található sztereotípiákat, ezáltal sokszor kijavítja a hibázó mesemondót is. Mese hallgatás révén a gyerekekben felmerül az összefüggések keresésére, megfigyelésére, és azok nyelvi tudatosítására, való igény. Sokszor a mese nyelvhasználat népi dialektust-elemeket tartalmaz (pl. *gyémánt fél krajcár, gömböc*), amely a magyar nyelv őseredeti rétegeit, vonatkoztatásait közvetíti (Kis, 2013).

Váradi Ferenc a *Vázlatok az óvodai anyanyelvi-irodalmi nevelésről* című könyvében ilyen gondolatokat fogalmaz meg az Irodalmi nevelésről: Az irodalom a felnőtt világ szellemi terméke, az irodalom főleg írott formában létezik, olvasni pedig csak bizonyos életkorban tanulunk meg. Ugyanakkor szóban illetve hallás útján gyerekeket „megfogja” a számukra élvezetes kész szövegek. Ez a tevékenység a gyermeki személyiség természetes fejlődéséhez nélkülözhetetlen, lelki folyamatait segíti, és olyan közösségi (pl. erkölcsi, vagy kulturális) tartalmak elsajátításában játszik fontos szerepet, melyek gazdagabbá, értékesebbé teszik az életet (Váradi 2012.19.).

A mesék alkalmat adnak a kommunikáció nonverbális és verbális jeleinek a megfigyelésére és a rögzülésére egyúttal, ezek:

- mimika;
- a gesztusok;
- a tekintetváltás, a tekintettartás;
- a térköz betartásának a szabályai;
- magatartás;
- a szövegfonetikai eszközök: beszédtempó, beszédszünet; időtartam, tagolás; hangerő, hanglejtés, hangmagasság, hangsúly, hangszínezet.

(Tóth, 1994)

A mese nagy hatást biztosít a kognitív kompetenciákra is, ezen belül kiemelten a gondolkodásra. Cooper, Collins és Saxby írok a meséket követő kritikai gondolkodás fejlődést emelik ki. Szerintük a mesék, történetek, elbeszélések segítik az új összefüggések megalapozását, észlelését, az ok-okozati összefüggések felismerését. A mesék befolyására nagymértékben fejlődik a hallgató problémamegoldás, viszonyítás képessége is. A hallgató a mesék által kezelni tudja a hasonlóságok és különbözőségeket, ezeket osztályozni és sémákba rendezni sajátítja el (Nyitrai, 2016.).

2.2. Mese anyag kiválasztása

Az óvodában töltött napok során szinte kihagyhatatlan az anyanyelvi nevelés. Az anyanyelvi nevelés az ember és világ közötti viszonyra fekteti az alapokat. Ezért nagy fontossággal bír az, hogy szülőként vagy pedagógusként mit és hogyan mesélünk gyermekeinknek az életről, önmagunkról, embertársainkról, a próbatételekről, a megküzdésről. A mesélés által egy olyan egész életre való kincssel ajándékozunk meg a gyermekeinket, mint az életmesék, a személyes történetek megformálásának és megosztásának képességével. A narratíva (elmondás, elbeszélés) fejleszti a gyermek érzelmi intelligencia összetevőinek, kihat a gyermek küzdőképességére, segíti a rugalmasabb alkalmazkodóképességét és megalapozza az önbecsülést (Fehér et al., 2018).

A kognitív és a beszéd intenzív fejlődésének eredményeképpen a gyerekek óvodáskorukban már nagy érdeklődést fejeznek ki a könyvek iránt. Érdeklí őket az ezekben a könyvekben található érdekes elbeszélések, történetek mesék. A felnőtt által mesélt irodalmi alkotás gyermek jobban kezdi érezni, a mű dallamát, ritmusát. A jó memóriának köszönhetően könnyen emlékszik vissza a versek, novellák, találós kérdések, mesék szövegére, megpróbálja újra feleleveníteni ezeket. A mese és a történet cselekményét jobban érti, mint korábban. Szorosán figyelemmel kíséri az események alakulásának a sorrendjét, együtterez a szereplőkkel (Kononko, 2014:109.).

Az irodalom egyik legszármottevőbb feladata nem más, mint az önismeret segítése és fejlesztése, továbbá a körülöttünk lévő világ megismerése, illetve a társadalomba történő való beilleszkedés előmozdítása. Egy mese mesélése során a legfőbb feladatunk élményt nyújtani minden gyermek számára. Az ismeretek átadása csak a másodlagos célunk. Azt kell a gyermekeknek közvetítenünk, hogy az irodalom nem egy szöveg, amit meg lehet tanulni, hanem az óvodapedagógustól hallott történetek, mesék, versek mid róluk szólnak,

nekik szólnak. Ezeknek a segítségével tudnak eligazodni a világban, a lelkükben uralkodó rendezetlen, kavargó érzelmekben, indulatokban. A mese a világ jelenségeit képekre, szimbólumokra és cselekedetekre bontja fel. S ez által a feszültségek elaborációjában segítségének lehetőségét kínálja fel. A mesehallgatás folyamán, a belső kép-teremtés révén a gyermek tudattalan szorongásait, feszültségeit képes átdolgozni a mese cselekményének átélésével (Zóka, 2007.).

A mese megválasztásakor figyelembe kell vennünk a helyi sajátosságokat, az óvoda fenntartójának igényeit. Mint például az egyházi óvodák nagy hangsúlyt fektetnek a vallási tartalomra, így az imaszövegekre és a bibliai történetekre. Az alapítványi és önkormányzati óvodákban a szülőknek lehetnek olyan elvárásaik, amelyekhez az intézetnek igazodnia kell. Ezen kívül figyelembe kell venni a helyi programokat, amelyeket azzal az igénnyel dolgoznak ki, hogy abban érvényesíthessék intézményük nevelési elveit és egyedi sajátosságait. Továbbá figyelembe kell venni a művek kiválasztásakor korcsoport igényeit. Ha homogén csoportról van szó, akkor egy azonos életkorú gyermekcsoport sajátosságait kell szem előtt tartani. Ehhez képest viszonylag nehezebb a vegyes csoport terén egy ilyen tervet kidolgozni, mert ebben az esetben a gyermek életkora nem azonos ezért más-más fejlődési szinten találhatók. A pedagógus ilyenkor a már több éve óvodába járó gyerekek kedvenc verseit és meséit megismétli a következő évben. A nagyobb gyerekek szívesen élnek újra a korábbi élményeiket, a kisebbek sajátosságainak pedig éppen ezek a művek fognak megfelelni (Hunya, 2008:105).

Az mesekönyv az óvodások számára akkor jó, ha sok szemléltetőt tartalmaz. A gyerekek számára különlegesnek hatnak a különböző színes képek, grafikák, mivel még nem ismerik a betűket. Azokat a meséket, amiket megkedvelnek, leginkább az illusztrációkról jegyzik meg (Bauer, 1977: 4.).

Nagyon gyakori az olyan óvodai csoport, melybe más nemzetiségű vagy kisebbséghez tartozó gyermek is jár. Ezekre a gyermekekre is fontos odafigyelni és az ő népének az irodalmából is választani néhány alkotást. A regionális sajátosságokat szintén érdemes számításba vennünk. A média egységesítő hatása ellenére a gyermekek élményei és ismeretei a mindennapokról különbözőek egy nagyvárosban, mint egy faluban. A gyermekek számára csak az maradandó, amit érzékszerveivel tapasztalnak és átélnek (Hunya, 2008:106.).

Nagy ismeretközlő szerepe van az irodalmi alkotásoknak a gyermeknevelésben. Az ismeretterjesztő könyvek már óvodáskorban meg jelenek. Ám a szépirodalomnak ennél fontosabb hatása mutatkozik meg az érzelmi, a nyelvi-kommunikációs, valamint a szociális

nevelés területein. Ezeket a feladatokat a szavak művészete élményét nyújtva, játékos módon képesek „átjární”. Éppen ezért fontos a mulattató mondókáknak, játékverseknek, a nevetséges, nonszensz, groteszk alkotásoknak a figyelembe vétele és alkalmazása (Hunya, 2008:107.).

Gyakran tapasztalható, hogy fele-fele arányban szerepelnek a lírai és prózai alkotások az óvodapedagógusok tervében. Ennek viszont nem így kellene lennie, ugyanis a három-négy éves gyerekek esetében a verseknek (tehát a lírai műveknek) kell hangsúlyosnak lenniük az irodalmi foglalkozásokon. Az óvodába kerülő gyerekek között olyanok is lehetnek, aki életükben még nem hallottak mesét. A legkisebbek fülét és figyelmét hozzá kell szoktatnunk az egymáshoz kapcsolódó cselekménysorozatok követéséhez. Erre alkalmasak a mesemondókák és az epikus cselekménymagot tartalmazó költészeti alkotások (Hunya, 2008:107.).

Minden gyerek sajátos fejlődési szinttel kerül óvodába, ezért elsősorban önmagához mérten kell fejleszteni. Ezt egyéni módszerekkel és eszközökkel segítik elő. Ahhoz, hogy ez megvalósuljon, szükséges a gyerek megismerése, nyomon követése és a tanulás egyéni útjának tudatos megtervezése már az óvodában (Váradi, 2012:11.).

Kiscsoportosok számára ajánlott mesék vagy mesetípusok

A kiscsoport számára egyszerű szerkesztésű, ismétlődő szövegrészeket tartalmazó mondókameséket mondjuk. Ilyen mese például az *Icinke picinke*, *Nyulacska harangocskája*, *Az óriás burgundi répa* stb. A formulamesék bemutatják a világot, az embert, a természetet, az emberi természetet, lelki folyamatokat, az érzelmek működését. A formula szó jelentése: képlet, tétel, recept, szabály. A mese történetében lehetetlen megfordítani a sorrendet, mert a mese tökéletes nyelvi és logikai sorrend alapján van felépítve.

Három-négy éves gyerekeknek érdemes mesélni a testről, a testrészeinkről (például a kezünkről) szóló meséket. Ennek a korosztálynak szólnak a rövid állatmesék és a gyerekek közvetlen környezetéről szóló eredetmagyarázó történetek, azaz az eredetmondák. Ezek a mesék magyarázatot adnak arra, hogy a bennünket körülvevő világ miért éppen olyan, amilyen, milyenek az állatok, a növények és az égitestek stb.

Az ember és az állat között a gyermek szemszögéből nézve sok a hasonlóság, például a mesékben az állatok azonos módon gondolkodnak, beszélgetnek, cselekednek, mint az emberek. Ezáltal a gyerek a mese emberi szereplőiben vagy akár az elmondójában, hallgatójában a csoda érzetét keltenénk. A mesében az állat által szimbolizált emberi sajátosságok és jellemvonások a gyermek számára nem jelentenek csodát, és az emberben

lévő állati tulajdonság nem ijesztő. Az állatmesék segítségével kiépülhet a közösség, és az egymáshoz való kötődés (Bajzáth, 2015:26.).

A három-négy éves gyerekeknek számára olyan meséket használjunk melyekben a cselekmény sorozat egyszerű. Fontos, hogy a mese a gyerekek meglévő tapasztalataira épüljön. Az ilyen fajta mesék legfőképpen kötött, hangutánzó, versszerű szövegeket tartalmaznak, hisz itt a hangzás és a mondanivaló egyaránt fontos (Bauer, 1977:5.).

Középső csoport számára ajánlott mesék vagy mesetípusok

A középső csoport meséi közé tartoznak azok az állatmesék, amik már többfázisúak és terjedelmesebbek. A négy-öt éves gyerekek egyre jobban érdeklődnek a novellamesék iránt. A gyerekek nagy figyelemmel hallgatják az igazságos királyokról, okos legényekről és lányokról szóló meséket. A novellamesékben szereplő hősök jellemzői az eszeség, a találékonyság, a szorgalmasság, de lehetnek akár ostobaság karakterek is. A királyok vagy királynők, királyfik vagy királylányok úgy jelennek a mesében, mint egyszerű, hétköznapi emberek, ismerős helyzetekben és helyszíneken jelennek meg. A mesét hallgató gyerekek könnyen beleélhetik magukat mese szereplőinek a helyébe. Ezek a mesék reményt adhatnak a gyerekeknek, hisz a mese azt üzeni, hogy a nemes jellem, a szorgalom és a kitartás segítségével királlyá válhatunk. A mesékben szereplő hősöknek különleges gondolkodásmódjuk van, minden kérdésre frappáns választ tudnak adni. Ez a gyerekeket hasonló gondolkodásra ösztönzi (Bajzáth, 2015:27.).

A négy-öt éveseknek a rövidebb és egyszerűbb tündérmeséket meséljük. Számukra már érdekes a tréfa- és csalimese is. Az elődeink számára nagyon fontos volt a nevetést. Ezt azért tudjuk, mert számtalan nevetető, tréfás mese ránk maradt. Majdnem minden népmese tartalmaz humoros elemeket, amelyek segítségével a nevetést hívják elő. A humoros meséknek közösségteremtő és megtartó, valamint gyógyító, felszabadító hatása van. A humor életmegújító erőként hat. A gyerekek nagyon sokszor tudják újrhallgatni a tréfás meséket, mert ezeken lehet kacagni, ezért ugyanazt a mesét többször is elmesélhetjük (Bajzáth, 2015:27.).

A legendamesék nagyon kevés szerepet kapnak az óvodai programban. Pedig egy részük jól szolgál a természeti jelenségek magyarázatára. Egyrészt vidámságra és nevetésre ösztönzi a gyerekeket, másrészt komoly, megszívlelendő erkölcsi tanításokat tartalmaz. Ezek a történetek általában rövidek, jól mesélhetők, figyelemfelkeltők, didaktikusságuk ellenére is szórakoztatóak (Bajzáth, 2015:27.).

A hangutánzó mesék szintén jelen vannak a középső csoportosok meséi között. De ezek terjedelmesebbek és cselekményükben különböznek is a kiscsoportos korosztály

meséitől. Ide sorolhatók az állatmesék, amelyek az álltávilágban játszódó tréfás eseményeket írják le és tanulsággal rendelkeznek. Ilyen mese például a *Két kecske találkozott a pallón* vagy *A róka és a kacsák*. Ezeket a meséket az jellemzi, hogy nagyon egyszerűek, könnyen érthető, tréfás elemeket tartalmaznak. Ilyen meséket könnyen elő lehet adni vagy el is lehet játszani (Bauer, 1977:5.).

A négy-öt esztendő betöltött gyerekek nagy kedvence a láncmese. Ezekben a láncmesékben a cselekményépítés nem bonyolult és többször is ismétlődik. Ebben az esetben az ismétlés nem pusztán formaképző részecske, hanem a gyermeki várakozást fokozó, a történetépítésbe beavatkozó tényező. A kisgyerekeknek nagy örömet jelent, amikor az ismeretlen történetben felfedezi az ismerőst, vagy amikor az ismerősben felfedezi a váratlant. (Bauer, 1977:5.).

A négy éves gyerekek mesehallgatás közben megértik a mese szöveg jelentését, de ezt a megértést nem annyira a beszédben fejezik ki, mint a tárgyakkal és játékokkal való manipuláció ideje alatt. A négy esztendő gyerekek három, négy karaktert képesek egyszerre azonosítani és külön kapcsolatokat létesíteni közöttük, a legnehezebb feladat számukra a szöveg újra felelevenítése. Először a mesét a gyerek meghallgatja, majd megnézi a könyvet amelyikből meséltek neki, megvizsgálja az illusztrációkat, ezután játékba öntve éli át azokat az eseményeket amiket a mesében hallott, hasonlóságokat próbál keresni az életében történő valós helyzetekben. Azok a gyerekek akik többször találkoztak a mesével ebben a korban elkezdnek különböztetni észrevenni a műmesék és a népmesék között, és már tudják összehozásba hozni a mese címét a mese történetével. (Kononko, 2014:110.).

Ha a pedagógus jól válogatja meg a meséket, akkor ezzel segíti az irodalom eredeti szerepét betölteni. A mese úgy működik a gyerekek számára, mint egy „csodaeszköz”, amelynek működése által számukra örömet okoz, élményt szerez, észrevétlenül fejleszti az értelmi, érzelmi, morális, szociális kompetenciákat. A mese és maga a mesehallgatás nem csak az anyanyelvi nevelés fejlesztésnek egyik lehetséges módja, hanem a személyiség különböző szféráit mozgósító tevékenység (Zóka, 2007.).

Nagy csoport számára ajánlott mesék vagy mesetípusok

A leggazdagabb meseanyag a nagyobb gyerekek számára van. Ebben a korosztályban találunk még állathangutázó meséket, de ezek csak nagyon kis mértékben vannak jelen a többi műfajra nézve, és már tanulságot hordoznak magukba. A mese tanulságát nem mindig kell az óvodapedagógusnak levonni. Vannak olyan esetek, amikor sokkal hasznosabb, ha a mesét hallgató gyerek maga gondolkozik el az elmondás alkalmával, s csak jóval később idézi fel a mese „értelmét”. A nagy csoportban jelen vannak az álla

mesék is, de most már több és mélyebb a tanulságokat rejtnek. Ez az ún. tanítómese. Ezek a mesék a tanulságon kívül tartalmaznak természeti megfigyeléseket és sok más magyarázatot is. Nagycsoportban már a tündérmesék száma is nagyobb.(Bauer, 1977:6.).

A nagycsoportosok meséi között megjelennek a hazugságmesék is, például a *Nagyotmondó legény*. Ezeket a meséket olvasva beindul a fantázia, lehet rajta nevetni, a hihetetlen kalandok a vágyak megálmodására ösztönzenek és nagy teret nyitnak a fantáziának. A hazugság mértéke szerint lehet valóság-hű, vagy rendkívüli felnagyított tárgyról, eseményekről is szólhatnak, vagy a tapasztalt valóságnak az ellenkezőjéről, a megfordított világról is hangozhatnak versebe szedve eldalolt epikumként. Gyakoriak a különböző kerettel rendelkező hazugságversek. A hazugság a gyermek intelligenciájának forradalmi fejlődésének tekinthető. A gyerekek a hazugságmesékben a lehetőségek tárházával, a valóság értelmezésének és a látásmódoknak gazdagságával találkoznak. A lehetőségek elképzelésében segít a nyelvezet, a beszéd és a mese szövege. Az ezekben elhangzó "hazugságok" beindítják a fantáziát, hisz a hallgató nem a megszokott módon gondolkodik. Szokatlan olyat hallania a hallgatónak, ami a valóságba nincs, és erről belső képet alkotnia is újdonság, ezáltal a produktív képzeletet irányítottan működtetjük mesélés közben (Bajzáth, 2015:28.).

A falucsúfolók nyelvezete a leleményességüknek köszönhetően mulatságosak. A csúfoló mesék alkalmat adnak a nevetésre és a felszültség oldására. A csúfolódás már a kőkorszakban elkezdődött. Kaj Birket-Smith dán etnológus szerint: "az atyja az az első őskori ember volt, aki a törzs többi tagjával együtt a táborúz körül kuporgott, és társait azzal nevetette meg, hogy a szomszédos hordák nevetséges és képtelen szokásairól mesélt nekik". Gyermekkorban a csúfolódás a társas viszonyokban jelenik meg. A külvilággal, gyerekekkel, mesterségekkel vagy a másik nemmel való megismerkedés egyik eszköze a ritmusba, rímbe, mesébe vagy dallamba rendezett csúfolódás. A csúfolódó dalok hangvétele pajkos, játékos, kissé bosszantó, de semmiféleképpen sem sértő. Különlegessége ezeknek a meséknek, daloknak és mondókáknak, hogy az is nevet, akit kicsúfolnak általa, és az is, aki csúfol. Rengeteget lehet ezeken nevetni, emiatt feszültség levezető, felszabadító erővel bírnak.

Az ördögökről szóló mesékben az ördögre mindig, mint az ellenfélre tekintünk, a főszereplő vagy verseng az ördöggel, vagy a szolgálatába áll, vagy pedig a lelkét adja el azért, hogy több vagyona legyen. Az ember mindig túljár az az ördög eszén. Ezt vagy csellel, vagy furfanggal teszi meg leginkább. Nagycsoportban már a nagyobb terjedelmű,

összetett történeteket is mesélhetjük. A gyerekek számára a mesében lévő üzenetek irányítúként funkcionálnak, segítenek bevonódni a mesébe (Bajzáth, 2015:28.).

Az ötödik évet betöltött gyerekek tapasztalatainak érdeme az, hogy a gyerek már ismeri és tudja felidézni sok meséket, verseket, híres novellákat. Pozitívan reagál az olvasásra, az irodalmi szövegekhez, könyvekhez érdeklődést mutat, különösen a gyermekeknek szánt könyvekhez. Ebben az életkorban a gyerek már elkezd át fogóan érzékelni a mesében történő cselekményeket, ez lehetőséget ad a mesékben szereplő különböző személyiségek cselekedeteinek megértésére. Ebben a korban még mindig nehézséget okoz a gyerek számára a mese tartalmának elmondása. Ugyanakkor a szöveg értését könnyen tudja szemléltetni játék segítségével vagy felnőttekkel, társaikkal történő párbeszédben. Előfordulnak olyan gyerekek is, akik képesek erre, de nagy nehézséget jelent számukra a történet megértése (Kononko, 2014:111.).

Vegyes csoport számára ajánlott mesék vagy mesetípusok

Akkor beszélhetünk vegyes csoportról, ha a csoportba járó gyerekek életkora nem azonos, tehát a gyerekek más-más fejlődési szinten találhatók. Ezért különböző korosztályoknak szánt meseanyagát érdemes gyűjteni. A gyűjtés ideje alatt fontos a gyerekek életkori sajátosságait, igényeit, érdeklődését, fejlesztési szintjét szem előtt tartani. A héten belül két-két mesét tervezünk külön mindegyik korosztálynak. Ezek a mesék lehetnek újak (amelyekkel a gyerekek még nem találkoztak) vagy már ismertek. Az irodalmi élménynyújtást a kisebb gyerekek számára kötetlen formában adjuk elő, amelyiken a nagyobb életkorú társai nem kötelező részt venni, a mesélésre sor kerülhet a nap bármilyen részében. A nagyobbak tervezett meséin a nagyok jelenléte fontos, a kisebbek is odajöhetnek mesét hallgatni, de szabadon választhatják a csendes játékot is (Kis, 2013).

Gombos Péter *Hogyan meséljünk a gyerekeknek?* című cikkében felosztja azt, hogy milyen korosztálynak mit érdemes mesélni:

1-1.5 éves korban: érdemes kihajtható képeskönyveket használni, melyekben érdekes, színes ábrázolások találhatók.

2 éves korban: ebben az életkorban tárgyképeskönyveket érdemes használni, mely olyan dolgokat ábrázol, amelyeket a gyermek már korábban ismert, tapasztalt (például a lefekvés előtti fogmosás vagy a reggel történő hajfésülés stb.). A gyerekeknek élvezetes mind az, amit szín, hang, kép követi, ez egyfajta örömforrás számukra.

3-4 éves korban: ennek a korcsoportnak szánt képeskönyvekben már szöveg is található, amelyek egyszerű mondókameséket, kisebb fajta történeteket vagy egyszerűbb állatmeséket tartalmaz.

4-5 éves korban: a szöveg ezekben a képeskönyvekben egyre dominánsabb, de mégis a színes ábrázolások jelentik a gyerek számára az érdekséget, gyakran lapozgatják, nézegetik. Érdekes számukra a nagyobb terjedelmű állatmesék és a tündérmesék (*Három kívánság, A kispömböc, A róka és a varjú*).

5-6-7 éves korban: A szöveg a dominánsabb, ebben az életkorban a gyerekek már nyomon tudják követni a mesében hangzott bonyolultabb eseményeket és ítéleteket teremteni róluk. Tündérmeséket, novellisztikus meséket, csali meséket, tréfás meséket és verses meséket érdemes nekik mesélni. (Gombos, 2019.).

III. BENEDEK ELEK MESÉINEK ALKALMAZÁSA A GYAKORLATBAN

A gyakorlati részem fő célja nem más, mint a Benedek Elek meséinek alkalmasságát bemutatni helyes nevelői eszközként. Benedek Elek meséi hallgatása által olyan alapvető készségeket fejleszthetünk, amelyek elengedhetetlenek a gyermek fejlődése szempontjából.

A gyakorlati részem a Rahói 3.számú óvodában valósítottam meg, ezért választottam ezt az óvodát mivel egy éven keresztül óvodapedagógusként dolgoztam ebben az óvodában. Az óvodában két csoport található: a nagycsoport (5-6 év) és a kiscsoport (3-4 év). A meséket leginkább a nagycsoportos gyerekeknek meséltem, mivel olyan meséket választottam, amelyeknek a terjedelme nem felel meg a kis csoportba járó gyerekek életkorának megfelelő irodalmával, de nem számítva erre a szabadidős foglalkozásokon történő meséléskor a kiscsoport is jelen volt, őket is érdekelte a mese.

A feltételezéseim megvédésének érdekében foglalkozásterveket készítettem, amelyek a Rahói №3 óvoda programjára épülnek. Ezen belül szabad tevékenységként is felhasználtam Benedek Elek meséit annak érdekében, hogy a gyerekek szeretetét növeljem és felkeltsem a mesék iránti érdeklődésüket.

A foglalkozások témáit a szeptember, október, november, december, hónapok témakörében válogattam ki. A foglalkozásokon 19 gyermek vett részt. A foglalkozás menetén én a részvevői megfigyelői módszert használtam. Bár a Rahói 3.számú óvoda magyar, az óvodába járó gyerekeknek igazi nehézséget okoz a magyar nyelv használata és értése egyaránt. Ezért Benedek Elek meséit lefordítottam ukrán nyelvre, és csak olyan fő szerepet játszó szavakat hagytam meg, mint például a királyfi vassorú bába, mosolygó alma, stb. Ezenkívül változatlanul hagytam a mesékben szereplő szerkezeteket is („Hol volt, hol nem volt”, „Itt a vége fuss el véle”). A foglalkozásokban szereplő feladatokat változatlanul magyar nyelven vittem végig. Azért fordítottam részben ukrán nyelvre mivel a gyerek nem értik a szövegben található cselekményeket, ezért nem követik a mesét és nem figyelnek a mese hallgatás idején. De meghagytam változatlanul egy részét annak érdekében, hogy magyar nyelvet is tanítsam Benedek Elek népmeséi által.

Kolléganőm szavai szerint, eddig a gyerekek nem sok előszóban halott magyar népmesékkal találkoztak, ezért az ottani jelenlétem alatt egyik fő célom az volt, hogy minél több mesével ismertessem meg a gyerekeket és a mesékhez való szeretetet neveljem bennük. Ami be is teljesedett, mivel egy idő után mindegyik gyereknek volt egy saját kedvenc meséje, amit szívesen hallani szeretett volna (egy-egy mesét többször meséltem el

a gyerekeknek ha megkértek rá), és amikor találkoztak velem tudták, hogy most mese fog következni és nagyon örültek ennek a találkozásnak, ahogyan én is.

Első hipotézisem :

- Benedek Elek meséit fel lehet használni az óvodában történő mindennapi tevékenységeken.

Második hipotézisem:

- Benedek Elek meséi alkalmasak eszköz a magyar nyelv oktatására.

Külső világ tevékenység megismerése Benedek Elek mese segítségével (1. sz. melléklet)

Az első foglalkozás a témája: *alma a kertemben*. Ennek a témának kifejtésére legmegfelelőbbnek Benedek Elek *Szóló szőlő, mosolygó alma, csengő barack* című meséjét véltem, mivel a mesében szerepelő gyümölcsök között szerepel az alma is. A foglalkozás fő fejlesztési területei: megfelelő tájékozottsági szint kialakítása; ismereteik bővítése; új ismeretek szerzése az őszi környezetről, gyümölcsökről; összefüggések, folyamatok, kölcsönhatások, változások megfigyelése, megértése; beszédképesség fejlesztés, memória fejlesztése, önálló gondolkodásra való nevelés, megfigyelés és figyelem képességének fejlesztése; szókincs gyarapítása, nyelvtani kifejezőképesség fejlődése; ok-okozati összefüggések felismertetése.

A mese nem csak a gyümölcsök megismerésére szolgált, hanem erkölcsi nevelésre is, mivel a mese tanulsága abban rejlik, hogy a dolgokat nem szabad első meglátásra megítélni, úgy ahogy a királylány tette ezt a malaccal, aki valójában egy elvarázslót herceg volt.

Foglalkozás menete:

1. Irodalmi mű bemutatása	7 perc
2. A hallottak megbeszélése	3 perc
3. A gyerekek véleményének meghallgatása	2 perc
4. Produktum elkészítése	10perc
5. Értékelés	2perc

A foglalkozásra 2020. október 28. került sor. A foglalkozást figyelemfelkeltő elemmel kezdem, ami így hangzott: „Képzeljétek gyerekek, amikor jöttem elfelé hozzátok, találkoztam egy királykisasszonnyal és elmondott nekem egy történetet! Kíváncsiak

vagytok rá?” Ezzel sikerült elérnem a gyerekek kíváncsiságát. Ezután elmeséltem nekik Benedek Elek *Szóló szőlő, mosolygó alma, csengő barack* című meséjét (képek jegyzéke 1. kép). A gyerekek a mese hallgatás idején sokat kérdezősködtek, érdekelte őket a mese. A mesehallgatás során sok magyar szókak, kifejezéssel ismerkedtek meg a gyerekek (malac, királylány, alma, szőlő, barack, stb) A mesélés befejezése után időt szántam a történet megbeszélésére, amihez kérdéseket is készítettem elő. A kérdéseimre a gyerekek szívesen válaszoltak, sokan saját kérdéseket is feltettek, mint például „hogyan nézet ki a királyfi, miután a disznó képéből átváltozott? ” vagy „a királylány hordott szép rózsaszínű ruhákat?” . Amikor ezeket a kérdéseket megbeszéltük, hozzáfogtunk a gyakorlati részhez, aminek a feladata az alma lerajzolása volt. Sokaknak nehézséget okozott az alma formájának a lerajzolása, ezért több gyereknek is segítettem (képek jegyzéke 2.kép). A királylány a mesében ”mosolygó almát” kért ezért a gyerekek odarajzolták a mosolyt az almára (képek jegyzéke 3.kép). A foglalkozás végén mindenki dicséretet kapott a szép mosolygós almájukért.

Vizuális nevelés Benedek Elek-mese segítségével (2. sz. melléklet)

A második foglalkozás témája a *kicsi és nagy fogalma* volt. A témát Benedek Elek *Bimbó* című művével közvetítettem. Azért választottam ki ezt a mesét, mert a mesében található szereplők jellemvonásai megfelelnek a téma kibontásához, például az óriás öregasszony, annak a lánya és az ökrük méretei megfelelnek a nagy fogalmának a megmagyarázására, a mesében található Bimbó nevű boci pedig a kicsi fogalom magyarázatára alkalmas. Így ez a mese lehetőséget ad a méretek megbeszélésére és összehasonlítására is.

Foglalkozás menete

1. Irodalmi mű bemutatása	7 perc
2.A hallottak megbeszélése	5 perc
3. A gyerekek véleményének meghallgatása	2 perc
4. Játék	5 perc
5. Értékelés	2perc

2020. november 3-án került sor a foglalkozásra. A foglalkozásomat egy találós kérdéssel kezdem, aminek a megfejtése nem okozott nehézséget a gyerekeknek. Miután a gyerekek

kitalálták a talalós kérdéseimet, elmeséltem nekik Benedek Elek *Bimbó* című művét (képek jegyzéke 4.kép). A mesében található magyar szavak egyikei: boci, óriás asszony, ökör, hegy, legény stb. A mesehallgatás ideje alatt több kérdés merült fel a gyerekekben, amiket később megbeszéltünk. A mese befejezése után időt szántam a mese megbeszélésére, amihez kérdéseket is készítettem elő. Majdnem minden kérdésemre tudtak válaszolni a gyerekek. Nehézséget okozott nekik a mesében található történések sorrendbe helyezése, ebben a feladatban segítettem nekik. Ezután egy játékot játszottunk, aminek a lényege kisebb és nagyobb tárgyak keresése a csoport szobáján belül. A játék feltételeit minden gyerek jól teljesítette, ezzel bebizonyítva, hogy különbséget tudnak tenni a kisebb és nagyobb fogalmak között.

Matematikai készségek fejlesztése Benedek Elek-mese segítségével (3. sz. melléklet)

A foglalkozás témája: *fent és lent*. A téma kibontakozásához Benedek Elek *Ördög hídja* című meséjét használtam fel. Azért véltem ezt a mesét megfelelőnek, mert a mesében található hídon csak úgy lehet átkelni, hogy ha a főszereplő feláll lábujjhegyre, hogy az ördögök meg ne hallják, és amikor átkelt a hídon, csak akkor tudott leereszkedni. Így ezáltal könnyen megmagyarázhatóak a fent és a lent fogalmak.

Foglalkozás menete:

1. Irodalmi mű bemutatása	7-10 perc
2. A hallottak megbeszélése	2 perc
3. A gyerekek véleményének meghallgatása	1 perc
4. Feladat megoldása	5 perc
5. Értékelés	1 perc
6. Játék	6perc

2020. december 10-én került sor a foglalkozás megtartására. A foglalkozást figyelemfelkeltő elemmel kezdem, ami így hangzott: „Képzeljétek gyerekek, amikor jöttem elfelé hozzátok, találkoztam egy legénnyel és elmondott nekem egy történetet! Kíváncsiak vagytok rá?”. Ezzel sikerült a gyerekek érdeklődését felkeltenem a mese iránt. Ezután következett a mese. A mesében található magyar szavak voltak a következők: ördög, koldus, híd, lábujjhegy, disznó. A mesehallgatás után következett a mese megbeszélése. A gyerekekben sok kérdés merült fel, főként a hősök kinézetével kapcsolatosan.

A mese megbeszélése után feladatot adtam a gyerekeknek, melynek lényege az volt, hogy két színes csíkon a leveleket vagy a felső vagy az alsó csíkra kellett helyezni. Néhány gyerek számára ez a feladat nehézséget okozott, ezért segitettem nekik (képek jegyzéke 7.kép). Majd a csíkokra tetszés szerint a leveleket odaragasztottuk, így készítettük el a könyvjelzőket.

Miután a feladatot mindenki elvégezte, befejezésképen néhány mozgós játék következett, melynek az egyik lényege elképzelni, hogy a hídon fent mennek lábujjhegyen vagy a híd alatt másznak leguggolva úgy, hogy az ördög, aki a tanár, ne vegye észre. (képek jegyzéke 6. kép). A második játék leírása a következő: a gyerekek körben állnak, az óvónő megérinti azokat a gyerekeket akik leguggolnak, kiszámoló segítségével kiszámol egy gyereket, akinek a feladata megmondani lent vagy fent vannak a gyerekek (képek jegyzéke 5. kép).

Ebben a játékban részt vettek nem csak a nagycsoportos gyerekek, hanem a kiscsoportosak is.

Anyanyelv és kommunikációfejlesztés *Benedek Elek-mese segítségével* (4. sz. melléklet)

A gyermekek egészséges fejlődésének fontos feltétele, hogy az életkoruknak megfelelően és egészségesen táplálkozzanak. Ezért fontos az, hogy minden gyerek tudatában legyen annak, hogy mi is a helyes táplálkozás. Ennek a témának a kifejtésére alkalmas Benedek Elek *A vasorrú bába* című meséjét. Azért találtam ezt a mesét a legmegfelelőbbnek, mert a mese főszereplője, az öreg favágó és a gyerekei nagyon éheztek, olyannyira, hogy a bőrük is a csontjukon száradt, de később a főszereplő túljár a vasorrú bába és az ördög eszén, és annyira gazdag lesz, hogy soha többé nem éheznek. A mese lehetőséget ad a helyes táplálkozás témájának megbeszélésére.

Foglalkozás menete:

1. Beszéd	3perc
2. Irodalmi mű bemutatása	10 perc
3.A hallottak megbeszélése	5perc
4. Első feladat megoldása	5perc
5. Második feladat megoldása	6perc
6. Értékelés	1perc

2020. szeptember 15-én került sor a foglalkozás megtartására. A foglalkozásomat beszélgetéssel kezdtem, amely így kezdődött: „Gyerekek, mi az egészség, az egészséges életmód? (A gyerekek válaszoltak.) Ügyesek vagytok. Ma egy mesét hoztam nektek, ami egy favágóról és a gyerekeiről szól, kíváncsiak vagytok rá? ”.

Miután a gyerekek érdeklődését sikerült felkeltenem, elmeséltem nekik Benedek Elek *A vasorrú bába* című meséjét (képek jegyzéke 8. kép), részletesen kitérve arra, hogy a favágó gyerekei azért voltak olyan soványak, mivel nem táplálkoztak helyesen, és ezért sokat betegeskedtek is. A mesében a gyerekek olyan magyar szavakkal találkoztak: öreg favágó, vasorrú bába, házikó, enni, gyerekek. A mese elmondása után jobban elmélyültünk az egészséges életmód témakörében beszélgetés által. Megbeszéltük a mesében történő eseményeket is. Ezután egy játékot játszottunk; a gyerekek egyenként csukott szemekkel kihúztak a zsákból valamit. A feladatuk az volt, hogy megállapítsák, hasznos vagy sem az az élelmiszer, amit kihúztak (képek jegyzéke 11. kép). Miután ezzel a feladattal mindenki megküzdött, megkértem a gyerekeket arra, hogy a szőnyegre üljenek le. Színes kártyákon az élelmiszerek voltak ábrázolva, a gyerekek feladata az volt, hogy minél hamarabb felemeljék a kezüket és megmondják, hogy egészséges-e az az étel vagy nem. Az nyert, akinek sikerült a legtöbb kártyát összeszednie (képek jegyzéke 9. kép). Ebben a játékban is mindenki nagyon ügyes volt, ezért mindenki győztes lett. Mikor a gyerekek visszaültek a helyükre, hármassával szólítottam fel őket, hogy az óvodapedagógus asztalán lévő kártyák közül válasszanak egy olyan ételt, amelyik számukra a legjobb és társaikhoz fordulva magyarázzák, meg hogy mért választották ezt az ételt (képek jegyzéke 10. kép). Azokat a kártyákat, amelyeket a gyerekek kiválasztották megtarthatták maguknál a nap végéig. A foglalkozás végén mindenkit megdicsértem.

Szabadidős tevékenység Benedek Elek meséivel

Mivel a Rahói №3. magyar óvoda nagycsoportos gyerekei nem sok magyar népmesét hallottak eddig, először a foglalkozások elején felhasználtam néhány népmesét, amelyeket akkor meséltem el, mikor a gyerekeknek éppen szabadidős tevékenységük volt.

Első mesémet szeptember 17-én meséltem el a gyerekeknek. A mese neve *A kis gömböc* volt. Azért ezt a mesét választottam elsőnek, mivel a mese terjedelmét figyelembe véve optimális, a nyelvezete pedig könnyű. Ezt a mesét csak magyar nyelven meséltem el, és mesélés közben észrevettem, hogy a gyerekek figyelmét a mese nem ragadta meg. A mesét

követően a mese megbeszélése következett, melyből kiderült az, hogy a gyerekek nem értették a mesét, így a kérdéseimre sem tudtak válaszolni. Ezért a következő alkalommal, szeptember 21-én még egyszer elmeséltem *A kis gömböc* című mesét, de a legtöbb részét átfordítottam ukránra. Ettől fogva a gyerekek megértették a mesét és az azt követő kérdéseket.

A következő mese, amit a gyerekeknek meséltem *A királykisasszony cipője* volt. Ez a mese sokkal hosszabb volt, mint az előző, ezért annak érdekében, hogy a gyerekek ne unjanak rá a mesére, képeket hoztam, amiken 2 bolhát, a királyfit és a királylányt, valamint a koldust ábrázolta (képek jegyzéke 12. kép). Ezt a mesét is részben ukránul meséltem el. A gyerekek érdeklődését sikerült felkeltenem és a mese megbeszélésben sokan aktívan vettek részt.

Ezután október 13-án, a gyerekek reggeli étkezése előtt elmeséltem Benedek Elek *Csali mese* című meséjét, ami egy nagyon rövid és tréfás mű. A mesét nagyjából csak magyar nyelven meséltem el. Ezt a mesét a gyerekek nagyon megkedvelték. Tetszett nekik a mese végén található versecske, amit később meg is tanultunk. A továbbiakban a gyerekek többször is kértek arra, hogy meséljem el a csali mesét.

November 1-án elmeséltem el a gyerekeknek a *Három kívánság* című mesét (képek jegyzéke 14. kép). A mese hallgatása a délutáni alvás után került sorra. Ez a mese nagyon sok pozitív élményt nyújtott a gyerekeknek, mivel van benne néhány humoros rész (pl. a szegény ember orrára kolbász nőtt). A gyerekek a mese megbeszélése közben aktívak voltak, ebből kifolyólag elmosható, hogy a mese érdekesnek és mókásnak tűnt számukra.

November 1-én elmeséltem a gyerekeknek *A só* című mesét (képek jegyzéke 13. kép). A mese halhatására reggel került sor, kőtetten formában zajlott le. A mesét előzően sok kis játékot raktam ki az asztalra, amelyek a kérdéseim helyes válaszáért lehetett kiváltani. Ez a tény motiválta a gyerekeket, így jobban figyeltek az elhangzót mesére. A játékok mentisége ép olyan, mint a gyerekéké, ezért a végén minden gyereknél volt egy játék és mindenki győztesnek érezte magát.

ÖSSZEFOGLALÁS

A szakdolgozatom témája Benedek Elek népmesegyűjtői munkássága és a népmesék mindennapi felhasználási lehetőségei az óvodai nevelő-oktató folyamatban. A munkámat három főbb részre osztottam.

Az első fejezet a népmese történetéről és Benedek Elek életéről szól. A mesék a kultúrának az a formája „kincsfordozója” melyeket a nép évezredekken át alkotott a gyerekek számára, tapasztalatait, szokásait, értékrendjét, illemtanát burkolta ezekben a kis történetekbe, ezért minden népmese olyan értékeket hordoz melyek, nélkülözhetetlenek a gyermek fejlődésében. Benedek Elek egész életét szánta arra, hogy összegyűjtse ezeket. Egész életén át a gyerekekért küzdött és a gyerekeknek alkotott, neki köszönhetően sok népmese maradt ránk.

A második fejezetben a mese a gyerekekre való hatásáról és a mese kiválasztási szempontjairól írtam. A mese szinte az egyetlen olyan „eszköz”, melynek hatása a gyerekekre nagyon tág körű (bővíti a szókincsét, bizalmat ad, formálja a személyiségét, megtanít koncentrálni, segíti a gondolkodást, bátorságot ad, az erkölcsi nevelésben nagy szerepet játszik, segíti a világról a pozitív képet kialakítani, élénkíti a fantáziát, segíti a kreativitást, problémamegoldási képességet fejleszt stb). Ezen felül ebben a fejezetben bemutattam a mesekorszakok legfontosabb jellemzőit és a meseválasztás szempontjainak fontosságát. A meseválasztásnak igazodnia kell a gyermekcsoportok összetételéhez és életkorához. Az, hogy egy gyermeknek az adott életkorban melyik a legmegfelelőbb és legfontosabb mese, attól függ, hogy hol tart a fejlődésben. A másik fontos kitétel a meseválasztásban az, hogy a mese nyelvi-stilisztikai eszközei ne haladják meg a gyermek gondolkodásának és beszédképességének fejlettségét, szókincsét.

A harmadik fejezetben a megszerzett tudásomat a gyakorlatba teszem át. Ebben a részben megfigyelem és bebizonyítom a szakdolgozatom két tézisének, mely szerint Benedek Elek meséit fel lehet használni az óvodai mindennapokban különböző típusú foglalkozásokhoz és Benedek Elek meséi alkalmas eszközök a magyar nyelv tanítására. Tézisei bebizonyultak, mivel az általam vezetett foglalkozások révén sikerült igazolnom azt, hogy a gyerekek sikeresen sajátították el a mese által közvetített témákat erre a tényre a gyerekek már meglévő tudása is gyakorolt befolyást, továbbá a foglalkozásban található meséket részben magyarul meséltem el, de a mesét követő feladatokat magyar nyelven végeztem el, amit a gyerekek többsége sikeresen megértett. Ezek alapján elmondható az, hogy a magyar nyelvi tudásukra is pozitívan hatottak a mesék.

Az szakdolgozat megírása alatt rendkívül sok információval gazdagodtam. Rájöttem arra, hogy magyar kultúra nagyon nagy és ennek a tanulására nem egy évtized szükséges, csak a magyar mesekincstárban lévő mesék sokasága elkészítő. Egy mese különböző helyeken több száz változatban lehetséges. Tudomásul vettem milyen fontos feladat az óvodapedagógus kezében van. Menyire nélkülözhetetlen a gyerekek fejlődését figyelembe vételével a mese jelenléte. Fontos, hogy megfelelően és hatékonyan fejlesszük a gyerekeinket, és ehhez a feladathoz leginkább Benedek Elek meséi szolgálhatnak segítségül.

РЕЗЮМЕ

Тема моєї роботи це — Діяльність Бенедєка Елека та можливості щоденного використання народних казок у навчально-виховному процесі ДНЗ . Моя дипломна робота складається з трьох основних частин:

Перший розділ — про історію народних казок та життя Бенедєк Елека. Казки є «скарбом» культури, і цей «скарб» протягом багатоліть залишається з нами. Бенедєк Елек все своє життя присвятив тому, щоб зібрати їх для нас. Завдяки йому та його збіркам багато казок не пропало, а лишилось до нашого покоління.

У другому розділі я пишу про вплив казок на дітей та про аспекти відбору казки. Казка — чи не єдиний «інструмент», який впливає на дітей в такому широкому аспекті (розширює словниковий запас, надає впевненості, формує особистість, вчить зосередженості, допомагає мислити, надає мужності, відіграє велику роль у моральному вихованні, допомагає формувати позитивний образ світу, стимулює уяву тощо). Також в цьому розділі я представила найважливіші характеристики відбору казок для різних вікових груп в дитячому садку. Вибір казки повинен бути адаптований до віку та складу груп дітей. Яка найбільш відповідна, найважливіша казка для дитини в даному віці, залежить від того, де саме дитина перебуває в розвитку. Іншим важливим пунктом у виборі казки є те, що мовно-стилістичні засоби казки не мають перевищувати розвиток, словниковий запас, мислення та говоріння дитини.

У третьому розділі я застосувала свої набуті знання на практиці. У цій частині я доводжу, що, казки Бенедєка Елека можна використовувати на повсякденній основі в дитячому садку для різних видів діяльності, також казки Бенедєка Елека є придатним інструментом для навчання угорської мови. Оскільки на заняттях діти успішно засвоїли теми, передані казкою, а також успішно упорались з завданнями які були на угорській мові тож можна сказати, що завдяки казкам мені вдалось підвищити рівень знання угорської мови дітей.

Під час написання дипломної роботи я збагатилася величезною кількістю інформації. Я зрозуміла, що для знайомства з угорською культурою потрібно витратити багато часу. Угорська казкова скарбниця дуже багата і місцями дуже різноманітна. Важливо, щоб ми розвивали своїх дітей правильно і ефективно, а казки Бенедєк Елека є найбільш корисним інструментом для цього завдання.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Bajzáth Mária (2015): *Mesefoglalkozások Gyűjteménye I.* Kolibri Kiadó, Budapest.
2. Balassa István – Ortutay Gyula (1980): *Magyar néprajz 2* Corvina Kiadó, Budapest.
Hozzáférhető: <https://mek.oszk.hu/02700/02789/html/149.html> (hozzáférés ideje: 2020.03.19).
3. Balassa István – Ortutay Gyula (1980): *Magyar néprajz.* Corvina Kiadó, Budapest.
4. Bauer Gabriella (1994): *Gyermekirodalom.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
5. Béke László, Gazda István, Szász Zoltán, Szörényi László (2008): *Nemzeti évfordulóink.* Balassi Bálint Magyar Kulturális Intézet, Budapest, Hozzáférhető: https://epa.oszk.hu/02000/02055/00004/pdf/EPA02055_Nemzeti_evforduloink_2009.pdf (hozzáférés ideje: 2020.03.19).
6. Dmitrij Szokirlóv (Дмитрий Соколов) (2001): *Сказки и сказкотерапия.* Издательство Эксмо-Пресс, Москва. Hozzáférhető: <https://www.rulit.me/books/skazki-i-skazkoterapiya-read-89765-1.html> (hozzáférés ideje: 19.01.2021.).
7. Dömötör Tekla (1972): *Magyar Népszokások.* Corvina Kiadó, Budapest.
8. Eöry Vilma (2010): *Magyar értelmező szótár diákoknak* Tinta Könyvkiadó, Budapest.
9. Fehér Ágota, Megyeriné Runyó Anna (2018): *A mese szerepe a nevelésben, oktatásban.* Kiadó: Apor Vilmos Katolikus Főiskola rektora, Vác. Hozzáférhető: http://real.mtak.hu/78580/1/A%20mese%20szerepe%20a%20nevelésben_oktatásban.pdf (hozzáférés ideje: 2020.03.19).
10. Galuska László Pál (2009): *Neveléstörténet.* Közreadja az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum. Hozzáférhető: https://epa.oszk.hu/01200/01245/00044/glp_0904.htm (hozzáférés ideje: 2020.03.19).
11. Gombos Péter (2009): *Hogyan meséljünk a gyerekeknek?* Hozzáférhető: <http://www.hunra.hu/szuloknek/szulok-kerdezik-az-olvasasrol/94-hogyan-meseljenek-a-gyerekeknek> (hozzáférés ideje: 19.01.2021.).
12. Gombos Péter (2014): *Kié az olvasás?* Magyar Olvasástársaság kiadó, Budapest.
13. Gulyás Judit (2011): *Hitelesség, hamisítás, textualizáció. A Benedek Elek meséi kapcsán kialakult vita.* In: Benedek Katalin (szerk.): *A népköltészet terített asztalánál.* 25–46. Budapest: MTA Néprajzi Kutatóintézete. Hozzáférhető: https://www.academia.edu/7742418/Hitelesség_hamisítás_textualizáció_A_Benedek_Elek_meséi_kapcsán_kialakult_vita_Authenticity_Forgery_and_Textualisation_The_Authenticity_Debate_about_Elek_Benedek_s_Tales (hozzáférés ideje: 20.01.2021.).

14. H. Tóth, István (1994): *A mese sokszínű világa*. Módszertani közlemények, (34) 2. pp. 69-73. Hozzáférhető: http://acta.bibl.u-szeged.hu/27956/1/modszertani_034_002_069-073.pdf (hozzáférés ideje: 19.01.2021.).
15. Kakuszi B. Péter (2019): *Irodalom Tankönyv 5*. Kiadó: dr. Liptai Kálmán rektor, Debrecen
16. Kis Attila (2013): *Gyermekirodalom az óvodában*. Szegedi Tudományegyetem tananyaga, amit a Mentorháló keretében adtak ki. Hozzáférhető: http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/GYERMEKIRODALOM_AZ_VODBAN/az_ir_odalmi_tevkenysg_helye_s_clja_az_vodai_nevelsben.html (hozzáférés ideje: 2020.03.19).
17. Kurucz Rózsa (2013): *A család térben és időben*. Pécsi Tudományegyetem, 2017. (Tudományos közlemény a Pécsi Tudományegyetem alapításának 650. évfordulójára.) Hozzáférhető: <http://polc.ttk.pte.hu/tamop-4.1.2.b.2-13/1-2013-0014/7/kuruczrozsacsalad/index.html> (hozzáférés ideje: 19.01.2021.).
18. Lőwey Lilla - Váradi Péter Pál (2009): *Erdély – Székelyföld. A nagy székely mesemondó, Benedek Elek*. PéterPál könyvkiadó, Veszprém. Hozzáférhető: https://books.google.com.ua/books?hl=uk&lr=&id=2LJXxnQt7YsC&oi=fnd&pg=PA5&dq=Fischer+M%C3%A1ria+Benedek+Elek+&ots=naW2UdJhR3&sig=qaxVOxPOgUa_ysDoWzYe79EE_no&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false (hozzáférés ideje: 19.01.2021.).
19. Meggyesné Hosszu Tímea, Máténé Homoki Tünde, (2013): *A társadalmi érzékenyítés módszertana kisgyermekkorban I-II*. Mentor(h)áló 2.0 Program” TÁMOP-4.1.2.B.2-13/1-2013-0008 projekt Hozzáférhető: http://eta.bibl.u-szeged.hu/1688/2/tars_erzekenyites_kgyk/www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/A_tarsadalmi_erzekenyites_modszertana_kisgyermekkorban/51_a_mese_fogalma.html hozzáférés ideje: 19.01.2021.).
20. Nyitrai Ágnes (2016): *Mese és mesélés*. Iskolakultúra: Pedagógusok Szakmai-Tudományos Folyóirata 26: (4) pp. 75-83. Hozzáférhető: <http://real.mtak.hu/42348/1/07.pdf> (hozzáférés ideje: 22.01.2021.).
21. Ortutay Gyula (1977-1982) *Magyar Néprajzi Lexikon 3*. Hozzáférhető: <http://mek.niif.hu/02100/02115/html/4-451.html> (hozzáférés ideje: 2021.03.19)
22. Ortutay Gyula (1977-1982) *Magyar Néprajzi Lexikon 4*. Hozzáférhető: <http://mek.niif.hu/02100/02115/html/4-451.html> (hozzáférés ideje: 2021.03.19)
23. Perjámosi Sándor (2018): *Gyűjtemény Benedek Elek első sorban álnéven vagy szignóval megjelent írásaiból*. A magyar Tudománytörténeti Intézet Tudományos Közleményei 125, Budapest. Hozzáférhető: http://real.mtak.hu/79672/1/benedek_elek_publicisztikai_u.pdf (hozzáférés ideje: 19.01.2021.).

24. Péter László (1994): *Új magyar irodalmi lexikon* I. Akadémiai Kiadó. Budapest
25. Petrolay Margit (1990): *Az emberiség emlékezete. Könyv a meséről.* Magyar Pedagógiai Társaság Kisgyermeknevelési Szakosztálya, Budapest.
26. Szilágyi Mária (2007): *A mese szerepe a gyermeki személyiségfejlődésben* Pedagógiai folyóiratok. Hozzáférhető: <https://folyoiratok.oh.gov.hu/konyv-es-neveles/a-mese-szerepe-a-gyermeki-szemelyisegfejlodesben> (hozzáférés ideje: 19.01.2021.).
27. Szinger Veronika (2008): *Mese az óvodában könyvvel vagy anélkül?*. Pont Kiadó, Budapest.
28. Szombathelyiné Dr. Nyitrai Ágnes (2010): *Mesékből sarjadó kompetenciáink*, Kapocs, 9. évfolyam 2. szám Hozzáférhető: http://epa.oszk.hu/02900/02943/00045/pdf/EPA02943_kapocs_2010_2_02.pdf hozzáférés ideje: 19.01.2021.).
29. Tancz Tünde (2009): *Neveléstörténet.* Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum. Hozzáférhető: https://epa.oszk.hu/01200/01245/00044/glp_0904.htm (hozzáférés ideje: 2020.03.19).
30. Tarbay Ede (1999): *Gyermekirodalomra vezérlő kalauz. A gyermek- és ifjúsági irodalomtörténetének iránytűje.* Szent István Társulat az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest.
31. Timárné Hunya Tünde (2008): *Az irodalmi alkotások kiválasztásának módszertani szempontjai, különös tekintettel a fiúk érdeklődésére.* Új Pedagógiai Szemle.
32. Tölgyessy Zsuzsanna (2019): *Az élőszavas mesemondásra épülő interaktív népmese-feldolgozás.* Iskolakultúra, 29 (1), 79-86. Hozzáférhető: <http://www.iskolakultura.hu/index.php/iskolakultura/article/view/31909> (hozzáférés ideje: 19.01.2021.).
33. Váradi Ferenc (2012): *Vázlatok az óvodai anyanyelvi-irodalmi nevelésről.* Károli Gáspár Református Egyetem – L'Harmattan Kiadó, Budapest.
34. Vitéz Ferenc (2009.): *150 éve született „Elek Apó”* Néző Pont (4. évf.) 28. köt. 673-685. old. Hozzáférhető: http://www.licium.hu/media/documents/28_2009_szeptember.pdf (hozzáférés ideje: 19.01.2021.).
35. Zóka Katalin (2007): *Neveléstörténet* Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum. Hozzáférhető: http://www.tanszertar.hu/eken/2007_02/zk_0702.htm (hozzáférés ideje: 2020.03.19).
36. О. Л. Коноко (Коноко. О. Л.) (2014): *Програма розвитку дитини дошкільного віку "Я у Світі"*, Рекомендовано Міністерством освіти і науки України, Київ. Hozzáférhető:

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/programy-rozvytku-ditey/rozvitku-ditini-doshkilnogo-vikuya-u-svitinova-redaktsiyachastina-1.pdf> (hozzáférés ideje: 2021.05.10.).

MELLÉKLETEK

1. Számú melléklet

Az óvodapedagógus neve: Bocskor Natália

A foglalkozás helye: Csoporszoba

Az intézmény, az óvodai gyerekcsoport neve: Rahói №3 óvoda, magyar csoport

A foglalkoztatott korcsoport: 5-6 év, nagy csoport

Tevékenységi forma: A külső világ tevékeny megismerése (környezetismeret)

Téma: Az alma a kertemben

A tevékenység céljai:

- *didaktikai célok:* megfelelő tájékozottsági szint kialakítása; ismereteik bővítése; új ismeretek szerzése; összefüggések, folyamatok, kölcsönhatások, változások megfigyelése, megértése; beszédkésztség fejlesztés, memória fejlesztése, önálló gondolkodásra való nevelés, megfigyelés és figyelem képességének fejlesztése; szókincs gyarapítása, nyelvtani kifejezőképesség fejlődése;
- *nevelői célok:* a természet szeretetére való nevelés; a környezetünkben rejlő szépségek felismerésére való nevelés; szabálytudat fejlődése; együttműködés fejlesztése;

A tevékenység feladata: új ismeretek nyújtása, avagy a meglévő ismeretek kibővítése

A foglalkozáshoz szükséges eszközök: színes képek gyümölcsökről, ceruza, lapok

A foglalkozás szervezeti formája: kötött

A foglalkozás munkaformája: csoportos

A foglalkozás típusa: új ismeretet szerző tevékenység; új ismeretek bemutatása, elemzése, beszélgetés, magyarázat

A foglalkozás módszerei: a szóbeli megismeréssel kapcsolatos módszerek: elbeszélés, magyarázat, beszélgetés, bemutatás.

Foglalkozás menete

Kezdő szakasz:

Motiváció:

- Képzeljétek gyerekek, amikor jöttem elfelé hozzátok, találkoztam egy királykisasszonnyal és elmondott nekem egy történetet! Kíváncsiak vagytok rá?

Alkotó szakasz:

Elmesélem a gyerekeknek a Benedek Elek: Szóló szőlő, mosolygó alma, csengő barack mesét.

Szóló szőlő, mosolygó alma, csengő barack

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy király, annak a királynak volt három igen szép leánya. Elindult egyszer országot járni, tudni akarta, elégedettek-e a népek. Álruhát öltött magára, de mielőtt elindult volna, azt mondja a lányainak:

- Na, lányaim, mit hozzak nektek ilyen hosszú útról?

Szép öltözéket kért a legidősebb. Gyöngyöt, fülbevalót, nyakláncot, karperecet, mindenféle ékszert kívánt a középső.

- Hát neked mit hozzak, legkisebb leányom?

- Hozza el nekem, édesapám, a megszólaló szőlőt, a mosolygó almát meg a csengő barackot!

Elindult a király, bejárt országot-világot. Összevásárolt a legidősebb lányának különbnél különb öltözéket, selymet, bíbort, bársonyt.

A középsőnek csillogó drágaköveket, ékszereket vásárolt.

De a legkisebbiknek nem talált se megszólaló szőlőt, se mosolygó almát, se csengő barackot.

Hát, ahogy jött hazafelé, úgy belerekedt a hintója a sárba, hogy meg sem lehetett mozdítani. Mérgelődött a király a kocsisával, miközben mérgelődnek, egy hatalmas fehér disznó ugrik ki az erdőségből, s azt mondja a királynak:

- Mit adsz nekem, felséges királyom, ha kihúzom a hintódat a sárból?

- Mit adjak én neked, te disznó?

- A legkisebb lányodat!

Úgysem mondja komolyan, gondolta a király.

- Isten neki! Itt a kezem, nem disznóláb!

Erre a disznó odament a hintóhoz, és az orrával kiemelte a sárból. Hazaért a király, odaadta az ajándékot a nagyobbik meg a középső lánynak, s azt mondja a legkisebbnek:

- Látod, édes szép leányom, miért kívántál olyat, amit nem tudtam teljesíteni!

De ahogy ezt mondja, egyszer csak rőf-rőf-rőf, jön a disznó. És még egy taligát is hozott magával. Kinéz a király, s elszörnyülködik.

- Mi baja van, édesapám? Miért borult úgy el az arca? - kérdezi a legkisebbik királykisasszony.

- Jaj, édes-kedves leányom, nézd, hogy jártam! Jön érted a disznó, de nem engedem, hogy elvigyen feleségül.

Hamar felöltöztettek egy szolgálót, s odavitték a disznónak. De az kiborította a talicskából, s tovább rőfögött az ajtónál.

Sírt a királykisasszony, még földhöz is verte magát bánatában.

- Öltözz szegényes gúnyába, akkor biztos, nem tetszel neki - mondta a király.

Feladtak rá mindenféle rongyot, s leküldték az udvarra, erre megörvendett a disznó, röfögött örömeiben, hamar felültette a taligára, gyorsan tolt, vitte az erdőbe.

Nemsokára egy fából épült disznóólhoz értek. Letette a lányt a piszkos szalmára, szénára. Sírt a királykisasszony. Addig sírt, amíg el nem aludt.

Mikor felébredt, hát uram teremtöm, olyan gyönyörű szép palotában találta magát, hogy azt elmondani nem lehet. Gyémánt volt annak minden szeglete, még a lépcsője is drágakövekkel volt kirakva. A disznó meg eltűnt. Hanem helyette egy szépséges királyfi sétált föl s le. Odament a királykisasszonyhoz, megfogta a kezét, s azt mondta:

- Tudd meg, engem egy tündér elvarázsolt, hogy addig disznó képében legyek, míg egy királylány nem lesz a feleségem.

Karon fogta, elvezette a palota kertjébe, tele volt az mindenféle gyümölcssel.

Odamentek a szőlőhöz, amelyik megszólalt, mentek tovább, ahol mosolygott az alma, csengett a barack.

- Erre vágytál - mondta a királyfi. - És azt is mondta a tündér, hogy addig legyek disznó képében, amíg egy királylány ezekre nem vágyik. Te vágytál rá, s most mondd meg tiszta szívedből, akarsz-e a feleségem lenni?

Nyakába ugrott a királykisasszony, összecsókolta.

Aztán hintóba ültek, elmentek a királyhoz, nagy lakodalmat csaptak.

Még ma is élnek, ha meg nem haltak.

- Gyererek, milyen gyümölcsöket hallottatok a mesében?

- Hogy néznek ki ezek a gyümölcsök?

- Ki próbálta már ezeket a gyümölcsöket?

-Milyen gyümölcsöket ismerünk még ?

- Mi a kedvenc gyümölcsötök?

Befejező szakasz:

Lerajzoljuk a mosolygó almát.

Munkák kiállítása. Dicséret.

2.Számú melléklet

Az óvodapedagógus neve: Bocskor Natália

A foglalkozás helye: Csoportszoba

Az intézmény, az óvodai gyerekcsoport neve: Rahói №3 óvoda, magyar csoport

A foglalkoztatott korcsoport: 5-6 év, nagy csoport

Tevékenységi forma: Vizuális nevelés

Téma: Kicsi és nagy fogalmak begyakorlása

A tevékenység céljai:

- *didaktikai célok:* megfelelő tájékozottsági szint kialakítása; ismereteik bővítése; új ismeretek szerzése; összefüggések, folyamatok, kölcsönhatások, változások megfigyelése, megértése; beszédkésztség fejlesztés, memória fejlesztése, önálló gondolkodásra való nevelés, megfigyelés és figyelem képességének fejlesztése; szókincs gyarapítása, nyelvtani kifejezőképesség fejlődése;
- *nevelői célok:*; szabálytudat fejlődése; együttműködés fejlesztése; Értelmi képességek fejlesztése (beszélgetés tevékenykedtetés során)

A tevékenység feladata: új ismeretek nyújtása, avagy a meglévő ismeretek kibővítése a magas és a legmagasabb fogalmakkal kapcsolatában; különbség a magas és a legmagasabb fogalmak között.

A foglalkozáshoz szükséges eszközök: színes képek a mese szereplőiről, színes lapok, falevelek.

A foglalkozás szervezeti formája: kötött

A foglalkozás munkaformája: csoportos

A foglalkozás módszerei: elbeszélés, magyarázat, beszélgetés, bemutatás

Foglalkozás menete

Kezdő szakasz:

Motiváció: Találós kérdés

Görbeszarvú nagy állat, reggel, este tejet ad.(tehén)

Miután a gyerekek kitalálták a találós kérdést, megkérdezem tőlük:

- Ma egy mesét hoztam nektek, akarjátok meghallgatni?

II. Alkotó szakasz:

Elmesélem a gyerekeknek a Benedek Elek: Bimbó.

A BIMBÓ

Volt egyszer egy szegény ember, annak felesége s egy fia. Egy tehén volt minden gazdagságuk, egyebük semmi. Bimbó volt a neve a tehénnek. Egyszer a Bimbónak szép kicsi bocikája lett, s bezzeg hogy volt nagy öröm a szegény ember házában. Lesz már most tejecke is, lesz ám!

De nem sokáig tartott az örömük, mert egyszer csak: volt Bimbó, nincs Bimbó! Úgy eltűnt a pajtából, mintha föld nyelte volna el.

Búsult a szegény ember s a felesége, csakhogy fel nem vetette a nagy búbanat, aztán elindultak ketten jó reggel. Keresték mindenfelé Bimbót, de bizony csak nélküle tértek haza késő este.

- Na, fiam - mondotta a szegény ember -, holnap reggel te indulj a Bimbó keresésére, mert nála nélkül nem lesz tejecke, a nélkül pedig keserves az élet.

Még akkor este feltarisznyálták a fiút, ez meg reggelt sem várt, hajnalpirkadáskor útnak indult; ment, mendegélt, maga sem tudta, merre: addig ment, mendegélt, míg rengeteg erdőbe ért. Merthogy elfáradott, leült egy fa alá, elévette tarisznyáját, elkezdett falatozni, s közben folyton kiabálta:

- Bőgj, kedves Bimbó, bőgj, ha valahol életben vagy!

Hát csakugyan valahol messze a Bimbó elbődült, bőgött keservesen, a fiú meg hirtelen felugrott, s szaladva szaladott a bőgés irányába. De hiába, bár jó messzire szaladott, nem találta a tehenet. Nagy fáradtan leült ismét egy fa alá, falatozott, s közben ismét kiabálta:

- Bőgj, kedves Bimbó, bőgj, ha valahol életben vagy!

És csakugyan Bimbó ismét elbődült, bőgött keservesen, s most már valamivel közelebről hallatszott a bőgése. Nosza, szaladt a fiú, egy rettentő nagy sziklához ért, felment annak a tetejére, s onnét ismét kiabálta:

- Bőgj, kedves Bimbó, ha valahol életben vagy!

Hiszen bőgött a Bimbó, s éppen a szikla tövéből hallatszott a bőgése. A fiú nagy hirtelen lemászott a szikla tövébe, ottan talált egy barlangot, ott volt a Bimbó megkötve, mellette: a bocikája. Nem sokat gondolkozott, eloldotta a tehenet, s nagy sebesen elindult vele hazafelé, utána a bocika, de még egy jó hajításra sem haladott, hallja, hogy kiabál valaki utána. Visszanéz a fiú, s hát egy rettentő nagy óriásasszony szalad utána, s mellette egy leány, az is óriás.

- Jaj, istenem - búsult a fiú -, ezek most mindjárt utolérnek. Mondjad, édes Bimbóm, mit csináljunk?

- Ne félj semmit - mondotta a tehén -, szakíts ki egy szálat a farkamból, s dobd le a földre.

A fiú úgy tett, és azt mondotta a szőrszálnak:

- Parancsolom neked, hogy egyszeribe nagy folyóvá változzál, olyan nagygyá, hogy azon senki által ne jöhessen, csak a repülő madár!

Abban a pillanatban a szőrszálból szörnyű nagy folyó lett, csak úgy zúgott, hömpölygött. De mikor az óriásasszony a folyó mellé ért, átkiabált:

- Ezzel nem segítettél magadon, fickó! Eredj haza - szólott leányához -, hozd ide az apám nagy ökrét!

Visszaszaladott az óriásleány, s egy szempillantásra jött a nagy ökörral, ez meg egy szippantásra mind egy cseppig megitta azt a rengeteg sok vizet. Az óriásasszony nagy hirtelen átszaladt a folyó medrén, s futott a fiú után szörnyű kiabálással, fenyegetődzéssel.

- Jaj, kedves Bimbó, édes Bimbó - rémüldözött a fiú -, mondjad: mit csináljunk?

- Tépj ki még egy szálát a farkamból, s dobd le a földre.

Ahogy ez megvolt, mondotta a Bimbó a szőrszálaknak:

- Parancsolom, hogy nagy égő máglya legyen belőled, de olyan nagy, hogy rajtad senki át ne jöhessen, csak a repülő madár!

Mindjárt égő máglya lett a szőrszálból, de az óriásasszony megfenyegette a fiút:

- Ezzel nem segítettél magadon, fickó! Eredj - szólt a leányához -, szaladj vissza, hozd el az apám nagy ökrét!

Egy pillantás, kettő, ott volt a nagy ökör, az meg, ami víz volt benne, mind a tűzre eresztette, s egy szempillantásra kialudott az a rettentő nagy égő máglya. Akkor aztán megfutamodott az óriásasszony, szaladott, mint a sebes szél, még annál is sebesebben, egy perc, kettő, mindjárt nyomába ér a fiúnak.

- Jaj, mi lesz most?! - óbégatott a fiú. - Mindjárt utolér!

- Tépj ki még egy szálát a farkamból - mondotta Bimbó -, s dobd le a földre.

Úgy tett a fiú, ahogy a tehén tanácsolta, az meg szólt a szőrszálaknak:

- Parancsolom, hogy nagy hegyé válj, olyan magassá, hogy azon senki át ne jöhessen, csak a repülő madár!

Hiszen lett is a szőrszálból olyan magas hegy, hogy a fiú nem látta a tetejét. De az óriásasszony most sem hagyta magát, hazaküldte a lányát, hogy hozza el az apjának a vasfúróját.

Nosza, hipp-hopp, itt volt a vasfúró, ezzel az óriásasszony nagy hirtelen átfúrta a hegynek a gyomrát, úgy átfúrta, hogy keresztüllátott rajta. Aztán hasra feküdt, elkezdett mászni a lyukban. De hát a lyuk nem volt elég tágas, az óriásasszony a hegy közepén megakadt, sem előre, sem hátra nem tudott mászni. Ott maradt, kővé változott, ott van még ma is.

A fiú pedig szerencsésen hazaérkezett Bimbóval s a bocikájával, most már volt tejezske, ettek-ittak, vígan voltak, s máig is élnek, ha meg nem haltak.

Beszélgetés a mesével kapcsolatosan:

- Gyerekek mit is hallottunk a mesében?
- Mi történt a kis Bimbóval?
- Szerintetek milyen nagy volt az óriásasszony? És a Bimbó?
- Hány szörszálnak tépet ki a fiú tehén farkából?
- Mi történt, amikor az első szörszálat kitepte?
- Mi történt, amikor a második szörszálat kitepte?
- Mi történt, amikor a harmadik szörszálat kitepte?
- Mi a tanulsága ennek a mesének?

Befejező szakasz

Feladat:

Az óvodapedagógus felmutat egy tárgyat (dió) a gyerekek feladata valami nagyobbbat találni a felmutatót tárgytól (diótól) a csoport szobában belül. Ezt többször megismételni különböző tárgyakkal.

Ezután megnézzük ki a csoportban a legnagyobb és ki a legkisebb.

Majd minden gyerek asztalhoz ülve kap 3 levelet, a feladat sorrendbe rakni nagyság szerint.

Dicséret

3. Számú melléklet

Az óvodapedagógus neve: Bocskor Natália

A foglalkozás helye: Csoportszoba

Az intézmény, az óvodai gyerekcsoport neve: Rahói №3 óvoda, magyar csoport

A foglalkoztatott korcsoport: 5-6 év, nagy csoport

Tevékenységi forma: Matematikai készségek fejlesztése

Téma: fent és lenthoggy

A tevékenység céljai:

- *didaktikai célok:* a gyerekek ismereteinek bővítése fel és le fogalomnak megtanítása. Ok-okozati összefüggések feltárása, logikai készségek fejlesztése. Szociális készségek fejlesztése a közös munkasorán. Szem-kéz koordinációs készségek fejlesztése, finommotorikai készségek fejlesztése. Kis- és nagymozgások fejlesztése. Esztétikai érzék fejlesztése. Pozitív élmények, pozitív érzelmi viszonyulás kialakítása. Szókincs bővítése, beszédkészség fejlesztése, kifejezőkészség formálása.
- *nevelői célok:* Alakuljon ki a gyermekek igénye az egészséges életvitelre, Gyakoroljon olyan tevékenységeket, amelyek fontosak az egészséges életvitel szempontjából, Pozitív énkép formálása, Tapasztalatszerzés, Érzékelés-észlelés.

A tevékenység feladata: új ismeretek nyújtása, avagy a meglévő ismeretek kibővítése a fel le fogalmak különbségéről;

A foglalkozáshoz szükséges eszközök: a mesében található szereplők illusztrációja, színes csíkok és fa levelek

A foglalkozás szervezeti formája: kötött

A foglalkozás munkaformája: csoportos

A foglalkozás típusa: új ismeretet szerző tevékenység; új ismeretek bemutatása, elemzése, beszélgetés, magyarázat

A szóbeli megismeréssel kapcsolatos módszerek: elbeszélés, magyarázat, beszélgetés

Foglalkozás menete

Kezdő szakasz:

Motiváció: - Képzeljétek gyerekek, amikor jöttem elfelé hozzátok, találkoztam egy legénnyel és elmondott nekem egy történetet! Kíváncsiak vagytok rá?

Alkotó szakasz:

Elmesélem a gyerekeknek a Benedek Elek: Az Ördög hídja.

AZ ÖRDÖG HÍDJA

Egyszer volt egy szegény legény. Azt mondja az a szegény legény az édesanyjának:

- Édesanyám! Eleget voltam én már legénysorban, elmegyek, s asszonyt hozok a házhoz.
- jól van eredj fiam válaszolja az édesanya

Elment a szegény legény, ment, mendegélt, egyszer csak egy aranyhídhoz ér. Meghökken a legény, vajon általmenjen-e ezen a hídon. Amint ezen gondolkoznék, odajön egy ősz öregember, s azt mondja neki:

- Tudom, hogy mi járatban vagy, fiam, hát azt tanácsolom, hogy szép csendesen menj által ezen a hídon, hogy még a lábujjad hegye is alig érje, mert ez a híd az ördögök hídja. S aki még nem lábujjhegyen járt, mind itthagya a fogát. Ha aztán szerencsésen keresztülértél a hídon, menj a hídtól számítva a kilencedik faluba, ott a falu alsó végén, éppen a falu kapuja mellett van egy szép, tornácos kőház, abban lakik egy jó gazdaember, annak van három eladó leánya, s amelyiket neked adják, vedd el.

Megköszöni a szegény legény a jó tanácsot, elbúcsúzik az ősz öregembertől, s lábujjhegyen általment a hídon. Ahogy általér a hídon, elejébe szökik egy ördög, s kérdi:

- Hová, hová, te szegény legény?

Mondja a szegény legény, hogy mi járatban van.

- No, csak eredj - mondja az ördög -, járj szerencsével, s ha megházasodol, gyere csak erre a feleségeddel, majd megajándékozlak, hogy a hidunkon ilyen szép csendesen jöttél át.

Továbbmegy a szegény legény. Hát csakugyan ott volt a falu alsó végén egy szép kőház, bement oda egyenesen, köszönt illendőképpen, s elémondta, hogy becsületes szándékkal jött ide. Mindjárt leültették, felvetették a konyhát, s ugyancsak kedvébe jártak a legénynek. Szép volt mind a három leány, de a legénynek legjobban a legfiatalabbik tetszett.

- , gazduram, adja nekem a legidősebb leányát.

Ott helyben mindjárt megtartották a lakodalmat, s elindult a fiatal pár a legény hazájába. Éppen azon az úton ment, amelyen jött, s szépen lábujjhegyen keresztülmentek az ördögök hídján. Amint keresztülérnek a hídon, elejükbe szökik az ördög, s mondja:

- Na, te szegény legény, azt ígértem volt, hogy megajándékozlak valamivel. Itt van ni, kilenc hízott disznó, hajtsátok haza, ölessétek le, az aprólékjából csapjatok egy jó lakodalmat, a kilenc szalonnát pedig akasszátok fel a füstre. Mához négy hétre majd eljövök hozzátok, s hat kérdést teszek fel neked. Jól vigyázz, hogy megfelelj mind a hat kérdésre, mert ha nem, elviszem a kilenc szalonnát, s máskülönben is rossz dolgod lesz. Múmesék Múmesék Múmesék

Megköszönte a legény. Gondolta magában, majd csak lesz valahogy. Haza mentemnek leöletik a kilenc disznót, csaptak az aprólékjából nagy vendégséget, s a kilenc szalonnát felakasztották a füstre.

Letelt a négy hét, ma éjjel eljön az ördög, s ki tudja, micsoda kilenc kérdést ad fel neki? Amint így bucsálódnék magában, belép egy öreg koldus a szobába, s szállást kér éjszakára.

- Kerüljön beljebb, öregapám - mondja a szegény legény -, s húzódjék meg, ahol lehet.

Leül az öreg koldus a kemence mellé, beszélnek erről is, arról is, de a szegény legény olyan szomorú volt, mint a háromnapos esős idő. Kérdi az öreg koldus:

- Ugyan bizony mért olyan szomorú vagy kérdi a koldus?

- Hej, nagy oka van annak, hiába is mondom. Ember azon nem segíthet, tudom.

- Dehogynem, dehogynem. Csak mondja el, gazduram. Sok országot-világot bejártam, sokat láttam, próbáltam, hátha tudok segíteni a kigyelmed baján.

A legény elmesélte a koldusnak az okat, hogy mért szomorú.

- Egyet se búsuljon kigyelmed - mondja a koldus -, csak feküdjék le. Én majd megfelelek az ördögnek.

No, lefekszik a szegény legény, az öreg koldus pedig ott szundikált a kemence mellett. Hát egyszer csak kocogtat valaki az ablakon, s bekiált:

- Itthon vagy-e, gazda?!

- Itthon - felelt a koldus.

- No, ha meg, hát azt kérdem tőled elsőbben is: mi van a világon, ami csak egy?

Feleli a koldus:

- Egy Isten van az égben, egy nap van az égen, s egy feje van minden embernek.

- Hát a kettőre tudsz-e valamit mondani?

- Hogyne tudnék. Akinek két ép látó szeme van, az ugyancsak szerencsés ember, mert mindent tisztán lát a nap alatt.

- Jól van - mondja az ördög -, hát a háromra mit tudsz mondani?

- Amelyik házon három ablak van, az éppen elég világos.

- Mondj a négyre valamit!

- Négy kerék elég egy szekérbe. Több ha volna, sem kéne.

- Hát az ötre tudsz-e valamit mondani?

- Tudok biz én. Elég a kéz öt ujja a kard markolatjára.

- Jól van, mondj a hatra valamit!

- Mondok én arra is, komám. Akinek hat ökre van: szánthat, vethet, nem kell másnak a segítsége.

- Jól van - mondja az ördög -, látom, hogy többet tudsz, mint én. Neked hagyom a kilenc szalonnát.

Másnap az öreg koldust, aki, mit gondoltok, vajon ki lehetett? Nem volt az más, mint az ősz öregember, akivel a szegény legény az aranyhíd végén találkozott.

Na, fölvitte az Isten a szegény legény dolgát. Az igaz, hogy jól is igyekeztek. Volt mindenük: házuk, földjük, marhájuk, s még ma is mind palacsintán élnek, ha a kilenc szalonna el nem fogyott.

Itt a vége, fuss el véle!

Beszélgetés a mese hallgatás után:

- Gyerekek hová ment a legény?
- Mit kereset magának?
- Kivel találkozót?
- Hogy kellett átkelni a hídon a legénynek?
- Sikerült-e a legénynek? Cserébe mit kapót az ördögöktől?
- Mi a tanulsága ennek a mesének?

Mozgásos játék:

Gyerekek körbe állnak

- Most képzeljük ell hogy lent a híd alatt mászunk (mindenki legugul) ,
- Most pedig fent a hídon megyünk lábujjhegyen hogy az ördögök ne haljanak.
- Megint lent a híd állat
- Most meg fent

Ügyesek vagytok olyan csendben mentünk át a hídon hogy az ördögök meg sem hallottak.

Befejező rész

Játék:

1. A gyerekek körben állnak, az óvónő megérinti azokat a gyerekeket akik legugulnak, kiszámoló segítségével kiszámol egy gyereket akinek a feladata megmondani lent vagy fent vannak a gyerekek.

Kiszámoló:

Sári, Mária, Ica, Vica

ki lesz most vajon a cica?

Se nem Ica, se nem Vica,

hanem te leszel a cica!

2. A gyerekek lesznek a főszereplők, akiknek át kell jutni a hídon. Míg az óvodapedagógus lesz az „ördög” aki figyel, hogy a gyerekek csenden és lábujjhegyen haladnak a hídon, ha nem, akkor megfogja a gyereket, és a gyerek is „ördögé” változik.

3. A óvodapedagógus két színes csíkot és faleveleket oszt a gyerekeknek: egyiket felülre, másiakt alulra rakják

- Helyezzétek el az ujjaitokat a második csíkra. Hol található az a csík?(Fent.)
- Helyezzétek el az ujjaitokat a első csíkra. Hol található? (lent.)
- Egy fa levelet tegyetek fel, és kötött a lenti csíkra
- Most fa levelek csak a fenti csíkon legyenek
- Most csak lent
- Most fent is lent egy-egy fa levél legyen.

Ezután tetszés szerint a gyerekek a faleveleket a csíkra ragasztották – így elkészítetek a kis könyvjelzőket.

Dicséret

4. Számú melléklet

Az óvodapedagógus neve: Bocskor Natália

A foglalkozás helye: Csoportszoba

Az intézmény, az óvodai gyerekcsoport neve: Rahói №3 óvoda, magyar csoport

A foglalkoztatott korcsoport: 5-6 év, nagy csoport

Tevékenységi forma: Anyanyelv és kommunikációfejlesztés

Téma: Egészséges táplálkozás

A tevékenység céljai:

- *didaktikai célok:* A gyerekek szerezzenek ismereteket a gyümölcs és zöldségfogyasztás és az egészséges életmód összefüggéseiről, A szociális képességek fejlesztése az együttműködő képesség alakításával az egymásra figyeléssel valamint a higiénés szokások alakításával, Az értelmi képességek fejlesztése az eltérő formák, tulajdonságok megállapításával, összehasonlításokkal, A verbális képességek fejlesztése, a nyelvi kifejezőkészség bővítésével, A tapintásos észlelés, és az ízérzékelés fejlesztése kóstoláskor, Ismerkedjenek meg az aszalással a gyümölcslé, készítéssel.
- *nevelői célok:* az egészséges táplálkozás alapelveinek megismerése, az élelmiszerek összetételének,energiatartalmának ismerete, természetes vitaminforrások használata, adalékanyagok, festékanyagok mellékhatásainak tudatosítása, egészségkárosító szokások kialakulásának mellőzése, az aktív életmód, a sport, a testedzés jelentőségének megértetése, a mozgáshiány következményeinek ismerete, a tanulóknál alakuljon ki igény az egészséges életkörülményekre, a helyes napirend, életritmus kialakítása

A tevékenység feladata: új ismeretek nyújtása, avagy a meglévő ismeretek kibővítése a felle fogalmak különbségéről;

A foglalkozáshoz szükséges eszközök: a mesében található szereplők illusztrációja, zsák gyümölcsökkel és különböző karós étellel

A foglalkozás szervezeti formája: kötött

A foglalkozás munkaformája: csoportos

A foglalkozás típusa: új ismeretet szerző tevékenység; új ismeretek bemutatása, elemzése, beszélgetés, magyarázat

A szóbeli megismeréssel kapcsolatos módszerek: elbeszélés, magyarázat, beszélgetés

Foglalkozás menete

I. Kezdő szakasz:

- Gyerekek mi az egészség?
- Mi az egészséges életmod?
- Ügyesek vagytok ma hoztam nektek egy mesét melyben az egészséges életmódról tudunk meg, egy favágóról és a gyerekeiről kíváncsi vagytok rá? ”.

II. Alkotó szakasz:

Elmesélem a gyerekeknek a Benedek Elek:

A VASORRÚ BÁBA

Volt egyszer egy szegény favágó ember. De ez aztán csakugyan szegény volt: a bőre is a csontján száradt a rettenetes sok éhezéstől. Hát még a gyermekei! Ezeknek már zörgött is a csontocskájuk, s minden kis szélebbentésre lefordultak a lábukról.

Egyszer azután - mit gondolt, mit nem a szegény ember - a gyermekeinek nem szólt semmit, s elment hazulról. Hogy hová megy, azt nem is tudta, de eltökélte magában, hogy addig meg nem nyugszik, míg a sorsa jobbra nem fordul. Már szépen rá is esteledett, de még mindig nem állott meg. Mindegy - gondolta -, már meg nem áll, ha világ végéig tart is az az erdő. De egyszerre csak gyöngye világosság verődött az útjára.

Ment, ment, s nemsokára egy kis házikó elé ért. Nem sokáig gondolkozott: beállított a házikóba. Az ám, egy lelket sem talált. Az asztal meg volt terítve szépen, étel-ital bőven volt rajta, az ágy is meg volt vetve, de hiába kajtatta fel a szobának minden zegét-zugát: egy árva lelket sem talált.

"Ha nincs: nincs" - mondta magában. Leült az asztalhoz, s evett, ahogy győzte. Hadd lakják jól már ő is egyszer életében.

Egyszer csak megjelenik az öreg asszony és mondja, -ördögök házába kerültél.

De most már igazán megijedt a szegény ember. Ihol, ni! Ott áll előtte egy éktelen csúf öregasszony, akinek az orra tiszta vasból volt, s olyan hosszú, hogy a földet verte. De kongott is a föld, mikor az orrát hozzá veregette!

Megijedt bizony a szegény favágó.

- Én a vasorrú bába vagyok, anyja az ördögök királyának. Hát idejövél, az én házamba. Hiszen jó helyre jöttél. Mindjárt jön a fiam, s visz magával a pokolba.

Könyörgött a szegény ember, de nagyon, hogy ne vitesse őt a pokolba: mi lesz az éhező gyermekeivel?

- Hm - mondta a vasorrú bába -, ezt csak úgy kerülheted el, ha magaddal viszel engem is a te hazádba.

Hiszen még csak ez kellett! Most már úgy megijedt a szegény ember, hogy majd felfordult.

- Úgy bizony, ha elviszel. Neked úgyszincs feleséged, majd az leszek én, s meglátod, milyen jó gondját viselem a gyermekeidnek. Tejbe-vajba fűrösztgetem, s hasábfával kenegetem őket.

Mit volt mit tenni a szegény embernek, rá kellett hogy álljon a vasorrú bába kívánságára. Előbb egy nagy tarisznyát teleraktak mindenféle jó étellel, egyet pedig arannyal-ezüsttel, a két tarisznyát föltették egy számarra, s azzal elindultak a szegény ember faluja felé.

Már egy egész napot mentek, s akkor megállapodtak az erdő közepén. Elővették az elemózsiás tarisznyát, ettek-ittak, lakmároztak. Addig ettek, addig ittak, hogy a vasorrú bába elszédült a sok bortól. A szegény embernek sem kellett egyéb, fogta a fejszóját, s olyat ütött a bába orrára, hogy mindjárt kettétörött. Nagyot ordított a bába, de az orra eltörésével az ereje is elveszett, s meg sem tudott mozdulni fektéből. Hanem az orra akkorát kongott, de akkorát, hogy megrendült belé az erdő, s még a pokolba is lehallatszott.

- Tyű - kiáltott az ördögök királya -, az anyám orrát valaki letörte! Utána!

S szaladott ki a pokolból, mintha csak a szemét vették volna. De közben a szegény ember sem tátotta a száját. Levette a számarról az aranyas tarisznyát, s szaladott ő is, ahogy csak győzte a lába. Hallotta, hogy kiabál utána az ördögök királya:

- Nézz vissza, te szegény ember! Nézz vissza, nem bánod meg!

De volt esze, s nem nézett vissza. Nem is érte utol az ördögök királya, míg a szegény ember éppen a maga udvarába bé nem ért.

- Hopp, megvagy - kiáltott az ördögök királya -, te gyilkos! Most szörnyű halálnak halálával halsz meg!

- Eressz - kiáltott a szegény ember -, mert itt én vagyok az úr!

De az ördög nem eresztette. Húzta visszafelé.

Hát egyszer csak a nagy lármára kiszalad a szegény embernek valamennyi gyermeke. Megörültek, de mennyire! Azt hitték, hogy az apja hozta az ördögöt, s azért hozta, hogy ők megegyék.

Mind azt kiabálták:

- Nekem az ördögöt! Nekem! Mindegyik egymaga akarta megenni.

Aj, megijedt erre az ördög szörnyűségesen! Ő még életében nem látott egy apának annyi gyermeket. Ennek bizony fele sem tréfa! Ez a tenger sok éhes gyermek még felfalja őt, de úgy, hogy még egy porcika sem marad belőle.

Most még ő könyörgött a szegény embernek, hogy eressze szabadon.

- Menj isten hírével - mondta a szegény ember -, mind a vízig szárazon.

Az ördögök királya szaladt, mint a veszedelem, vissza se mert nézni. Pedig a szegény ember is eleget kiabálta:

- Nézz vissza, te ördög! Nézz vissza, nem bánod meg!

Dehogyan nézett vissza.

A szegény ember pedig ezután búját sem mondotta. A tarisznya aranyból-ezüstből gazdag ember lett, s most már úgy éltek, mint hal a vízben.

Beszélgetés a mese halhatás után:

- Sorold fel a mese szereplőit!

- Gyerekek hová ment az öreg favágó? Mért

- Mit kereset?

- Kivel találkozót?

- A vasóru bába óra milyen volt?

- Azért mert a favágó megette az összes ennivalót, mit akart cserébe a vasóru bába?

- Mi a tanulsága ennek a mesének? (Fontos az hogy jól együnk igyünk, különben gyengék leszünk)

III. Befejező rész

Játék: Mi van a zsákban?(forma felismerése tapintással) a gyerekek egyenként zárt szemmel húznak ki különböző élelmiszert a zsákból a feladatuk, megalapítani hasznos vagy mégsem, miért az az élelmiszer, amit kihúztak.

Didaktikus játék "Válassza ki és magyarázd meg "

A óvodapedagógus felsorol különböző ételeket, gyümölcsöket zöldségeket , ha a gyerek hal nem egészséges ételt akkor egyszer tapsol. Aki gyorsabban tapsol, az magyarázza meg szerinte mért nem jó az az étel.

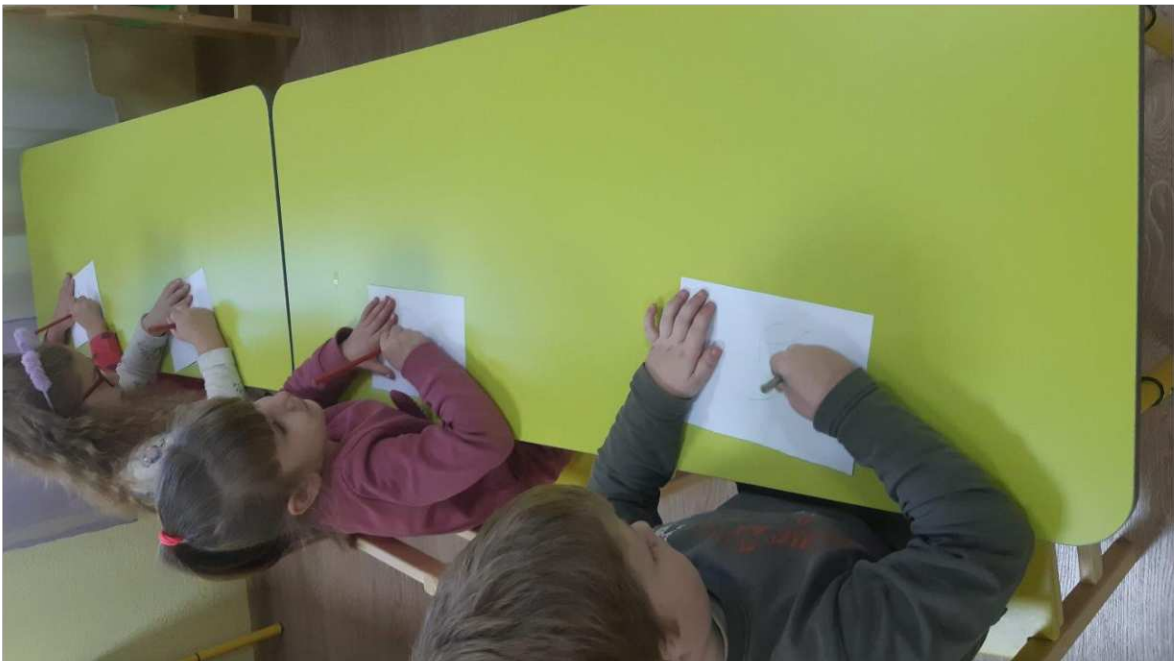
Kenyér, sűrített tej, méz, alma, burgonya, tejföllel, kókusz, chips, sajt, paradicsom, rántás, cukorka, csoki, színes édesvizek, körte, rágógumi, hús, répa, mogyoró, retek, nyalóka, mandarin, banán, kivi.

Kártya játék : a kártyákon különböző ételek vannak lerajzolva, a gyerekek feladata megmondani hasznos vagy nem az az étel, ami a kártya felületén van lerajzolva. Majd mindegyik gyerek választ magának egy kártyát amin a kedvenc étele van ábrázolva.

KÉPEK JEGYZÉKE

1.kép: Szőlő szőlő, mosolygó alma, csengő barack mese mesélése (Forrás: Saját fotó)

2. kép: Alma rajzolása színes ceruzákkal (Forrás: Saját fotó)

3. kép: A mosolygó alma rajzók kiállítása (Forrás: Saját fotó)

4. kép: A Bimbó című mese mesélése (Forrás: Saját fotó)

5. kép: A nagy és a kicsi játék eljátszása (Forrás: Saját fotó)

6.

7. kép : A híd alatt/felett című játék (Forrás: Saját fotó)

8. kép: *A falevelek elhelyezése a csík felületén* (Forrás: Saját fotó)

9. kép: *A vasorrú bába mese mesélése* (Forrás: Saját fotó)

10. kép : *Az egészséges ételek című játék (Forrás: Saját fotó)*

11. kép: *Kedvenc egészséges étel kiválasztása, magyarázata (Forrás: Saját fotó)*

11. kép : *Mi van a zsákban című játék* (Forrás: Saját fotó)

12. kép: *A királykisasszony cipője* című mese mesélése (Forrás: Saját fotó)

13. kép : *A só* című mese mesélése (Forrás: Saját fotó)

14. kép: *a Három kívánság* című mese mesélése (Forrás: Saját fotó)

Завідувачу кафедри

Біда Олена Анатоліївна

здобувача вищої освіти

Боскор Наталія Шандорівна
дошкільна освіта, ІУ.

(ПІБ студента, спеціальність, курс)

ЗАЯВА

З правилами чинного Положення «Про академічну доброчесність в Закарпатському угорському інституті імені Ф. Ракоці II» від «30» серпня 2019 року, згідно з яким виявлення плагіату є підставою для відмови в допуску роботи до захисту і застосування заходів дисциплінарної та академічної відповідальності, ознайомлений(а).

Про використання Системи виявлення текстових збігів/ідентичності/ схожості в роботах здобувачів вищої освіти повідомлений(а) та надаю свою згоду на обробку та збереження моєї роботи в Базі даних Інституту. Також надаю ЗУІ право на передачу моєї роботи для обробки та збереження в Системі виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості та використання роботи для виявлення плагіату в інших роботах, які завантажувалися/завантажуються для перевірки Системою виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості та користувачами, які мають доступ до цієї Системи, виключно в обмежених цілях для виявлення плагіату в текстах робіт.

Робота для перевірки Інституту надається в друкованому та електронному варіанті. Електронна версія моєї роботи збігається (ідентична) з друкованою.

27.05.2021

Дата

Боскор Н. Ш. (БШ)

Підпис

Bida Olena

tanszékvezetőnek

Bocskor Natalia

óvodapedagógia, IV.

(hallgató teljes neve, szak, évfolyam)

NYILATKOZAT

A II. Rákoczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola 2019. augusztus 30-án kelt tudományetikai szabályzatának pontjaival, amelyek szerint plágium felfedezése esetén a diplomamunka nincs védéshez engedve, megismerkedtem.

Tájékoztatást kaptam a plágiumszűrő rendszer használatáról, hozzájárulok a munkám ellenőrzéséhez és tárolásához az intézményi adatbázisban. Felhatalmazom az intézményt, hogy a munkámat ellenőrzés után felhasználhassák a plágiumszűrő program működésénél a további munkák ellenőrzésének folyamatában.

A munkát ellenőrzés céljából elektronikusan és nyomtatott formában is benyújtottam az intézménynek. Munkám elektronikus változata azonos a nyomtatott példánnyal.

2021.05.27

Dátum

Bocskor Natalia (HFO)

Aláírás

Ім'я користувача:
Моца Андрій Андрійович

ID перевірки:
1007933660

Дата перевірки:
19.05.2021 21:00:26 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet

Дата звіту:
19.05.2021 23:41:27 EEST

ID користувача:
100006701

Назва документа: Bocskor Natália

Кількість сторінок: 42 Кількість слів: 12910 Кількість символів: 98554 Розмір файлу: 896.93 KB ID файлу: 1008024922

3.93% Схожість

Найбільша схожість: 0.62% з Інтернет-джерелом (<https://olvasas.opkm.hu/index.php?menuId=125&action=article&id=80...>)

3.93% Джерела з Інтернету

145

..... Сторінка 44

Пошук збігів з Бібліотекою не проводився

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи

1